Jak je v Americe?

Pro poučení nově do Ameriky přijetých krajanů ze své zkušenosti 45-letého pobytu v Americe a 30-letého působení žurnalistického

NAPSAL

JAN ROSICKÝ,

řídicí redaktor rolnického časopisu "Hospodář."

Vyňato z "Hospodáře."

CENA 10 CENTŮ.

JAK JE V AMERICE?

Pro poučení nově do Ameriky přijetých krajanů ze své zkušenosti 45-letého pobytu v Americe a 30-letého působení žurnalistického

NAPSAL

JAN ROSICKÝ,

řídící redaktor rolnického časopisu "Hospodář."

Vyňato z "Hospodáře."

1906.

Tiskem a nákladem NÁRODNÍ TISKÁRNY, Omaha, Nebraska.

Jak je v Americe?

Stručný popis Ameriky.

SLOVEM "Amerika" v užším smyslu míněno je Soustátí Americké, aneb Spojené Státy Americké, aneb jak se dosud také velmi často říká, Spojené Obce Americké. Tyto zaujímají jižní polovici Severní Ameriky, od atlantického oceánu až ku Tichému neboli Pacifickému a od hranic Mexika a Golfu Mexického, až ku hranicím Kanady, kteréž tvoří 49. stupeň severní šířky a skupina velkých jezer v části východnější. Americkou federaci čili Unii tvoří 45 států, jež jsou v ústřední vládě, totiž v kongresu Washingtonském zastoupeny. Mimo to, přináleží ku Soustátí Americkému ještě též pět oblastí nebo-li territorií, jež dosud za státy uznány a ku zastoupení v kongresu připuštěny nebyly, jakož i souostroví Hawaiské, kteréž se v roce 1898 samo o přivtělení ku Soustátí Americkému přihlásilo a državy, kteréž následkem války španělské ku Spojeným Státům připadly, totiž souostroví Filipínské a Porto Rico. — Rozloha Soustátí Amerického, zahrnujíc v to i zmíněné državy, obnáší 3,770,208 čtverečních anglických mil, což jest o 220,000 čtverečních mil více, nežli co obnáší rozloha celé Evropy. Obyvatelstva napočteno bylo roku 1900 ve všech Spojených Státech, territoriích i državách, 84,234,069 a lze bezpečně míti za to, že od té doby jak přirozeným přírůstkem, tak i návalem přistěhovalectva dospělo počtu 90,000,000.

Původ a vznik politického zřízení Spojených Států.

Amerika objevena byla jak známo Krištofem Kolumbem r. 1492. Však to nebyla pevnina Americká, ku kteréž nejprve Kolumbus dospěl, nýbrž ostrovy jižně od ní ležící. Teprve později objevena byla pevnina a sice nejjižnější její částě a skoro o sto let později teprve počaly se zakládati osady na různých částích americké pevniny. Španělové založili roku 1565 osadu ve Floridě, Angličané roku 1585 ve Virginii, Holand'ané počátkem sedmnáctého století nynější New York, angličtí Puritáné roku 1620 v Massachusetts, o několik roků později Švédové v Delaware a stejnou asi dobou vznikly osady anglické v New Hampshire, Maine, Rhode Island a Connecticut, kteréžto státy ležící východně a severně od státu New York až dosud nesou název "novo-

anglické." Tyto osady nebo-li obce ponenáhlu vzrůstaly a vyvíjely se na pobřeží atlantickém, tak že v polovici století osmnáctého čítalo se týchž třináct, od severních hranic Floridy až ku jižním hranicím Kanady a mezi tím ovládli v těchto Angličané. Z různých příčin povstala nespokojenost vůči zemi mateřské koncem první polovice osmnáctého století až došlo konečně ku zjevné vzpouře čili revoluci a v roce 1776 prohlásilo těchto třináct obcí nebo-li osad svou samostatnost od Anglie, dajíce tak základ a vznik nynějšímu Soustátí Americkému. Po sedm roků válčilo Anglicko s odbojnými osadami, však konečně uznalo roku 1783 jejich neodvislost. Z počátku měly býti Spojené Státy pouhou federací závislou na dobré vůli států nebo-li obcí jednotlivých a teprve roku 1789 přijaly nynější federativní své zřízení a společnou ústavu.

Americké zřízení.

Soustátí Americké je federativní republikou, v kteréž přesně vytknuta jsou ústavou práva vlády ústřední, kdežto všem jednotlivým státům a obcím zachována je co možno velká míra samostatnosti a samosprávy. Jako rakouské mocnářství má společnou vládu ve Vídni, tak mají americké státy společnou vládu ve Washingtonu. Však ale ve způsobu vlády jest veliký rozdíl. Zákony ve společném sněmu nebo-li kongresu přijímané nevychází z vůle aneb popudu vlády, nýbrž z vůle a popudu zástupců lidem volených, občanstvem všeobecného práva hlasovacího požívajícím. Vláda vlastně dělí se ve tři od sebe neodvislé a přece dohromady spolupůsobící moci, totiž moc zákonodárnou, totiž kongres, moc výkonnou, totiž presidenta a moc soudní, nebo-li vrchní soudní dvůr. Kongres tak jako v Rakousku pozůstává ze dvou sněmoven, totiž ze sněmovny poslanecké a senátu. Do sněmovny poslanecké volí se poslanci všeobecným hlasováním z každého státu v počtu přiměřeném ku počtu obyvatelstva. Také do senátu nebo-li sněmovny vrchní jsou zástupci nebo-li senátoři voleni, avšak nikoli voličstvem, nýbrž sněmy jednotlivých států a sice každý stát, bez ohledu na svou velkost neb lidnatost, zastoupen jest v senátu stejnou měrou, totiž dvěma senátory.

Vláda ve Washingtonu má na starosti politiku zahraničnou, smlouvy s cizými mocnostmi, správu pošty, vojska, námořnictva, ražení peněz a nic více. Má sice právo ukládati daně pro společné národní potřeby, avšak obmezuje se na ukládání daní nepřímých, totiž clo ze zboží přiváženého, daň nebo-li akcis z lihových nápojů, kteráž je nesmírně vysoká, daň z tabáku a některých jiných maličkostí. Kolkovou daň zavádí jen ve výminečných případech, jako bylo v době války občan-

ské a opět nedávno za války španělské, však jakmile potřeba tato pominula, byla též daň kolková zrušena.

Všechny ostatní záležitosti, mimo svrchu uvedených, jako školství, správa státní a obecní jsou záležitosti samosprávy místní aneb státní, do kteréž nemá ústřední vláda právo se míchati a v ní zasahati. V každém státu si lid volí své úředníky státní, městské neb obecní, aniž by podléhali jakému potvrzení z hůry, v každém státu volí se (obyčejně jednou ve dvou letech) státní zákonodárný sněm k vyřizování všech domácích státních a místních záležitostí. V každém státě ukládá státní sněm potřebnou daň ku státním účelům, v každém městě činí tak městská rada ku domácím městským účelům, v každé obci rada obecní a v každém školním "distriktu" ukládá volená občanstvem školní rada daň ku školním účelům.

Z předcházejícího viděti, že každá obec, každé město a každý jednotlivý stát v unii americké požívá samosprávu, vláda každého státu amerického jest ve svém oboru neodvislá, není žádné armády úřednictva vlády ústřední, (ve Washingtonu), která by vše řídila a na vše dohlížela a veškeré úřednictvo, vyjma úředníků poštovních a zřízenců soudu vládního, je státní a místní. Vládu v Americe volí si lid, jak vládu společnou ve Washingtonu (totiž zmíněný kongres i presidenta), tak vládu státní v každém jednotlivém státu. Všechno volené úřadnictvo, jak ústřední, tak státní, okresní aneb obecné, voleno jest na jistou dobu, nebo-li lhůtu, na rok, dva i čtyry, a všechno podřízené dosazené úřadnictvo dosazováno jest taktéž na jistou dobu, vyjma jistých tříd služebných, kteréž řídí a spravují se pravidly a zákonem o civilní službě. Není tedy v Americe žádné úřednické třídy, žádné byrokracie, která by lid "spravovala" a nad občana se vypínala, nýbrž všechno úřadnictvo jest od lidu volené a tedy od něho přímo závislé. I soudcové jsou voleni na určité lhůty, vyjma soudců vlády společné nebo-li ústřední, kteréž ustanovuje president doživotně, však těch není v celé této velké zemi ani celé sto.

Všichní občané američtí jsou si před zákonem mezi sebou rovni. Není pánů ani poddaných, není šlechty ani vrchnosti, aniž tříd nějakých, jež by měly přednosti a výsady nad ostatním občanstvem a jimž by lid byl povinnen prokazovat nějakou zvláštní poctu. V Americe se s každým jedná stejně, řekněme stejně zdvořile, neboť rovnost nežádá nezdvořilost neb hrubství, aniž je ospravedlňuje. Má-li občan americký co dělati na úřadě, nemusí se plaziti před úřadníkem, nýbrž jedná s ním jako rovný s rovným.

Občanství a občanské právo.

Občanství americké může získati každý řádný člověk pětiletým pobytem, avšak nejméně dvě léta před tím musí u soudu prohlásiti, že chce občanem se státi (čemu se obyčejně říká, že si béře "první" občanský list), a na základě tohoto prohlášení může po dvou letech, když v zemi po pět let bydlil nabýti občanství a obdržeti občanský list. Všechny *neplnoleté* dítky toho, kdo občanství dosáhl, jakož i manželka takového přistěhovalce, nabývají tím zároveň občanského práva. Dítky plnoleté v době, kdy otec občanství obdržel, musí samy o právo občanské požádati. Právo občanské zahrnuje v se ovšem nárok na ochranu ústřední spolkové vlády, za kterýmž účelem každý má volný přístup k sídlu vlády, právo ochrany na širém moři i v cizině, právo volitelnosti do úřadu, právo petiční, právo bezpečnosti osoby, právo zaujímání obecné půdy a j. v. Právo volební čili hlasovací, ač po většině občanstvím podmíněno, právo provozovati lékařství, lékárnictví, advokacii a některá jiná povolání závisí od zákonů státních. V mnohých jiných ohledech nečiní se rozdílu mezi právy občanů a neobčanů. Tak ku příkladu, ať občan neb neobčan může býti držitelem majetku a dožadovati se úřední ochrany téhož. Každý má úplnou volnost v provozování živnosti, totiž nepotřebuje dovolávati se žádného povolení, vyjma v případech takových živností, jež stojí částečně pod policejní dohlídkou, jako jest živnost hostinských, aneb povolání, při němž bezpečnost občanstva vyžaduje odbornou znalost, jako jest lékařství neb lékárnictví.

V Americe není žádné povinnosti vojenské. V jednotlivých státech sice jest státní obrana v počtu nepatrném, však k té náleží jen samí dobrovolníci. Taktéž armáda ústřední vlády, kteráž v posledních letech rozmnožena byla následkem války se Španělskem a z té vyplynuvší nutnosti vydržování posádek v zemích zabraných rozmnožena z 25,000 na 60,000 mužů, pozůstává vesměs z dobrovolníků.

V té svobodě od vojančiny jest ovšem výhoda ohromná. Povinnost vojenská nepřekáží v Americe nikomu v jeho životním povolání, aniž mu ukrádá nejlepší leta života, tak že může všechen svůj čas věnovati přípravě a péči o svou budoucnost. Zbraně míti je každému dovoleno. Může si zaříditi doma celou zbrojnici, aniž by k tomu potřeboval jakého dovolení. Druhdy byla honba a lov úplně svobodnými a neobmezenými, však nyní ve většině států již jsou zákony na ochranu zvěře, tak že tato může se střileti jen v jisté doby. Jinak ale lov je každému svobodný. Vůbec, občanstvo těší se co možno největší míře svobody. A ta jest také největším požehnáním Ameriky. I jiné země

mají nesmírné bohatství přírodní a ohromné kraje liduprázdné, však vystěhovalce nevábí, neboť tam není svobody. Rozumí se, že svoboda není nevázanost, svoboda není nepořádek, zmatek aneb bezvládí. — Amerika má spořádanou vládu, život a majetek má veřejnou ochranu, rovné právo každého občana má mocnou záštitu — nikoliv v libovůli vlády či úřednictva, nýbrž v zákonu, jemuž každý stejně podroben jest a který jediný nad občanstvem stojí. Nepanuje tu libovůle vlády čili úřednictva, však také ne libovůle jednotlivce, neboť obmezena jest zákonem a řádem společnosti.

Náboženství.

V ohledu náboženství panuje úplná svoboda. Církev jest úplně od státu oddělena a každý může hlásiti se k jakémukoliv aneb k žádnému náboženství. Kostely a kněží všech církví a vyznání vydržováni jsou osadníky, kteří církevní obec v místě tvoří. Každý, kdo se k některému vyznání hlásí a církevním obřadům obcuje, jest povinnen na vydržování kostela a kněze přispívati.

Školy.

Obecné školy jsou vydržovány občanstvem samým, podle ustanovení zákonů každého jednotlivého státu. V každé obci volí si občanstvo svůj školní výbor, kterýž o školství té obce pečuje, podle prostředků, jež občanstvo samo k tomu cíli povolilo. Každý okres má okresního školdozorce lidem voleného a každý stát státního školdozorce, kterýž na záležitosti školní v celém státu dohlíží.

Daně.

Pověděli jsme již, že vláda ústřední (v Rakousku by se řeklo "říšská") vybírá toliko daně nepřímé, jako cla z dovozu, daň z lihovin a piva, tabáku a doutníků atd. Přímou daň majetkovou, pro potřeby obecní, městské, okresní i státní ukládají si v každém státu a v každé obci dle své vlastní potřeby. — Státní sněm každého státu, aneb po případě úředníci jím pověření, uloží daň potřebnou pro státní potřeby. V každém okresu okresní rada, nebo-li komisaři, v každém městě městská rada a v každé obci obecní rada ukládá daň podle odhadu nebo-li ocenění majetku. Podobným způsobem ukládá se i daň soudobně na majetek movitý, ač v mnohých státech majetek takový do jistého obnosu jest daní prost. Poplatky kolkové nejsou žádné a celá berní soustava jest vůči evropské velmi jednoduchá. Daně uložené musí býti v jisté určité době zaplaceny. Jestliže nebyly v čas zaplaceny, neposílá se sice žádný exekutor, ale v době zákonem ustanovené nabídne se majetek za dlužné daně k prodeji a prodá se úředně. Po takové prodeji má pak vlastník téhož zákonem určenou dobu, obyčejně něko-

lik roků, majetek svůj vyprostiti zaplacením dlužné daně i s úrokem, ač opomene-li tak v době zákonem ustanovené učiniti, může o týž přijíti. O těchto i všech jiných domácích, vnitřních, státních záležitostech jednají zákony tím kterým státním sněmem přijaté a proto v různých státech jsou různá opatření.

Řeč v Americe panující.

V Americe mluví se všeobecně anglicky. Jest ovšem pravda, že stěhují se sem různé národnosti a mnohé z nich tvoří osady, ve kterých mateřskou jejich řečí se mluví třeba po několik pokolení, avšak jediným jazykem všeobecně obcovacím jest jazyk anglický. Musí tedy býti péčí každého přistěhovalce, aby se jazyku tomuto co nejrychleji a co možno nejlépe přiučil, neboť jen tak může v Americe rychle zdomácněti a jen tak otevře se mu volná dráha v životě a stanou se mu přístupnými veškeré výhody americké. Je ovšem pravda, že z dospělých přistěhovalců málokterý osvojí si *dokonalou* znalost řeči anglické, avšak to také není absolutně nutným, postačí, když nabyde znalost do té míry, aby se mohl domluvit a shodnout, což docíliti může každý kdo chce.

Americké míry a váhy.

V Americe nebyl dosud zaveden system metrický a panují zde dosud staré míry a váhy skoro vesměs původu anglického.

Míra polní. — Jednotkou míry polní jest acre (čti "ejkr" — mezi námi říká se obyčejně "akr"), kterýž měří přibližně dvě pětiny (0.4047) hektaru. Americké míry čítá 43,560 čtverečních stop, čili 4,840 čtverečních yardů, čili 160 čtverečních rodů. 640 akrů tvoří jednu čtverečnou míli a nazývá se sekce (anglicky "section" čti "sekšn"). Dle starých výměr českých jest jeden akr 0.7029 vídeňského jitra aneb 1.4058 českých korců, počítáme-li dva korce na jedno jitro.

Míra délky. — Za jednotku míry délky počítá se střevíc, nebo-li stopa (anglicky "foot," vyslov "fut"), kteráž měří tři desetiny metru (0.3048). Střevíc, nebo-li stopa dělí se na 12 palců, tři stopy tvoří jeden yard (vyslov "járd"), 16½ stopy tvoří rod a 5,280 stop tvoří jednu míli, rovnající se 1.609 kilometru (4¾ mil anglických rovná se přibližně staré míli rakouské).

Míra tekutin. — Jednotkou míry jest galon, kterýž měří přibližně 3¾ litru (3.785) a dělí se na 4 quarty (kvarty), z nichž každý má 2 pinty, (pajnty).

Míra obilní. — Jednotkou jest bushel (bušl), měřící přibližně 35¼ litrů (35.24). Dělí se na čtyry pecky (peky), každý peck má 8 quartů (kvartů).

Váhy. — Jednotkou váhy jest

libra což je o něco málo méně než půl kilo (0.4536). Libra se dělí na 16 uncí (ounce, vyslov "auns"), každá o 28.35 gramů. 2,000 liber se čítá do tuny.

Dříví se měří na sáhy (cord = khord) a sice 8 stop délky a 4 stopy výšky dříví 4 stopy dlouhého tvoří cord.

Americké peníze.

Jednotkou v americké měně jest dolar, kterýž má hodnotu 4 K. 94 h. rakouské měny. Rakouská koruna tedy je přibližně pětina dolaru, čili 20.3 centů. Dolar dělí se na 100 centů (sentů). V oběhu jsou nejvíce peníze papírové a to buď vládní noty nebo-li státovky, aneb bankovky. Však papírová měna je úplně rovnocennou se zlatou i stříbrnou, není totiž žádné ažio a zlato i stříbro jest v oběhu vedle papírové měny. Poslednější se dává přednost pro její pohodlnost.

Pokrok a rozvoj Soustátí Amerického.

Považímeli to, že před pouhými sto lety celá ta ohromná pevnina, kterouž Soustátí Americké zaujímá a kteráž značně větší jest nežli veškerá Evropa, byla takměř liduprázdnou pustinou, mající pouze 5,000,000 obyvatelů, s nepatrnou jen zámožností, musíme žasnouti nad tím ohromným pokrokem, který za to jedno století učinila a jemuž se pokrok žádné jiné země vyrovnati nemůže. Vždyť nynější doby čítá Soustátí pouze jen na pevnině americké, nepočítaje državy ostrovní, přes 80,000,000 lidí a jest tedy zemí největší na lidnatost, jakož i největší průmyslem, hospodářstvím a bohatstvím.

Podle posledního censu, kterýž děl se v roku 1900, bylo v Soustátí z veškerého počtu obyvatelstva 58,224,600 osob a dítek nad 10 roků stáří. Z těch zaměstnávalo, pracovalo, nebo-li živilo se různým zaměstnáním aneb povoláním 29,285,922 osob, a sice hospodářstvím aneb farmařením více než jedna třetina, totiž 10,438,218, řemesly a prací tovární 7,112,987, obchodem a dopravou 4,778,233, prací domácí a službou 5,691,746 a povoláním profesionelním 1,264,737 osob.

Dle téhož sčítání bylo v Soustátí Americkém 5,737,372 farem, majících rozlohy 838,591,374 akrů, z nichž asi polovice byla obdělávána, — 414,498,487 akrů. Průměrná rozloha jednotlivých farem byla 146 akrů. Cena všech farem, totiž pozemků s budovami obnášela 16,614,647,491 dolarů (šestnáct bilionů, šest set čtrnáct milionů, šest set čtyřicet sedm tisíc a čtyři sta devadesát jeden dolarů). Polní stroje a nářadí měly cenu 749,775,970 dolarů a domácí zvířectvo 3,075,477,703 dolarů.

Průmyslových závodů a řemeslnických dílen napočteno 640,056, s

kapitálem 9,858,205,501 dolarů. — Mzdy vyplaceno bylo během předcházejícího roku 2,323,055,634 dolarů a výrobky měly ceny 13,058,562,917 dolarů. Hlavní obory, v nichž zaměstnáno bylo 25,000 aneb více osob byly následující: Výrobou polních strojů 46,582 osob, kovářstvím 36,193, výrobou obuvi 142,922, výrobou papírových bedniček a škatulek 27,653, pekařstvím 60,281, cihlářstvím 61,979, tesařstvím 123,985, kolářstvím 62,540, strojnictvím při dráhách 173,595, krejčovstvím mužským 191,043, ženským zakázkovým 45,595, ženským továrním 83,739, cukrářstvím 33,583, prádelnictvím bavlnovým 302,861, barvením a apretováním 29,776, výrobou elektrických potřeb 40,890, mlynářstvím 37,073, slévačstvím a strojnictvím 250,327, konservováním ovoce a zelenin 36,401, truhlářstvím a čalounictvím 100,018, sklářstvím 53,818, kloboučnictvím 31,425, punčochářstvím 83,387, železářstvím 222,490, koželužstvím 52,109, pivovarnictvím 39,532, dřevařstvím 283,179, kamenictvím 53,470, zednictvím 93,568, barvířstvím a čalounictvím 59,191, papírnictvím 49,646, dlážděním 34,090, olovnictvím 53,918, hrnčířstvím 43,714, tiskařstvím 162,992, stavbou lodí 46,781, jatečním průmyslem (nepočítaje řeznictví) 69,441, plechařstvím 45,575, tabáčnictvím 29,161, doutníkářstvím 103,462, prádelnictvím vlněným 122,901 atd.

Veškeré bohatství v zemi odhadnuto na 94,300,000,000 dolarů, tak že připadalo na každou osobu 1,235 dolarů. Hotových peněz v oběhu bylo 2,055,150,998 dolarů.

Vývoz všeho zboží a produktů za hranice v roce 1904 obnášel 1,460,858,185 dolarů a přívoz z ciziny 991,090,978 dolarů. Plodiny rolnické a výrobky hospodářské tvořily hlavní část vývozu, totiž 853,685,267 dolarů, kdežto vývoz výrobků průmyslových měl cenu 452,445,629 dolarů.

V roce 1900 bylo v Soustátí Americkém 194,334 mil dráh, 933,153 mil telegrafů s 22,900 telegrafními úřadovnami, ze kterých vysláno bylo 63,167,773 depeší. Pošt bylo v Soustátí roku 1900 76,688 a časopisů vydáváno roku 1904 23,265, z nichž bylo 16,595 týdenníků a 2,402 denníků.

Přistěhovalců přijíždělo sem v minulých letech jak následuje: V roce 1900 — 448,582; 1901 — 487,918; 1902 — 648,743; 1903 — 857,046; 1904 — 812,870, v roce 1905 docela 1,026,499. — Od roku 1820 až do roku 1904 přijelo sem z ciziny 22,571,723 přistěhovalců. Nejvíce přistěhovalců přijíždí do atlantických přístavů. V roce 1904 přijelo 606,019 skrze New York, 55,940 skrze Baltimore, 60,278 skrze Boston, 19,467 skrze

THEODORE ROOSEVELT,
nynější president Spojených Států Amerických.

Filadelfii, 9,036 skrze San Francisco a 31,756 skrze jiné přístavy.

Pracovní poměry v Americe.

Amerika jest rozhodně zemí práce. Zde nikomu nelítají pečené holuby do huby, aniž běhají pečená prasátka po ulici. Kdo si myslí, že bez práce a velkého přičinění může v Americe žíti pohodlný život, ten se v Americe zklame. V Americe musí se pracovati více a úsilovněji nežli v Čechách a musí pracovati *každý*. Ani ti největší milionáři neodpočívají a nežijí život lenošivý, nýbrž přihlíží bedlivě ku svým záležitostem, ku svému obchodu (byznysu). V Evropě zdá se Američanu jakoby lidé měli vždy času nazbyt, kdežto v Americe jakoby každý měl stále na spěch. Kdo chce a umí a může pracovati, ten se v Americe neztratí. Kdo nechce, nemůže aneb neumí, chybí velice, když štěstí své v Americe hledá.

Z počátku, nežli uvyknou, líbí se Amerika málo komu. Nejlépe zamlouvá se Amerika, mnohdy od samého počátku těm, kdož jsou těžké práci uvyklí, poněvadž snáze zaměstnání naleznou, nepotřebujíce k témuž znalost řeči, a ačkoliv musí úsilovněji pracovati a se přičiniti nežli činili v Čechách, přece jen dostanou za své přičinění lépe zaplaceno a lépe sobě žíti mohou, nežli tam. Jinak je s lidmi učenými a vzdělanými. Student, právník, učitel, obchodník, a lidé toho druhu povolání, cítí se tu ztraceni, poněvadž neznají řeči v zemi obvyklé a jest-li chtí živobytí obhájiti, musí se obyčejně konečně uchopiti jakékoliv práce, hrubé a neobvyklé, třeba nádenické, ač i k té přijme se takový pouze jen z nouze, právě proto, že se v ní nevyzná. K uplatnění svých vědomostí a schopností má nevyhnutelně zapotřeby angličiny. Ten, kdo jest odhodlaným a přetrpí tu zkoušku trpkou a někdy skoro zoufalou, když pak sezná zem, obyčeje, způsoby a hlavně naučí se řeč, může pak po letech dojista své vědomosti k platnosti přivésti. Lékař a lékárník za naši doby musí se skoro všude podrobiti zkoušce před státní komisí, chce-li praxi neb živnost provozovati. Ještě před 25 lety bylo ve veliké většině států, aspoň ve všech státech západních, každé, i toto povolání, úplně svobodné a mohl se jím každý zanášeti, byť by mu i pranic nebyl rozuměl. Však časy se mění i v Americe. Doktorátu lékařského jako i právnického lze dosíci pouze jen po víceleté studii a ku praxi připuštěn pouze jen když složí zkoušky před státní komisí.

Obchodník aneb obchodnický pomocník shledá zde tytéž nesnáze jako každý jiný inteligent. Aby mohl obdržeti místo aneb započíti obchod, k tomu potřebuje řeči anglické, neboť až na malé výminky v několika velkých českých osadách, jako je New York, Cleveland a Chicago,

nikde nevede se obchod výhradně s Čechy, nýbrž odběratelé jsou národností smíšených. Znalost německé řeči jest prospěšná, avšak anglické nezbytná. Taktéž postrádá takový znalost ve způsobu obchodování v Americe, kterýž se valně líší od způsobů evropských. Kdo by se spoléhal na to, že v osadách výhradně českých příležitosti aneb místo k započetí obchodu snadno nalezne, dojista se sklame, neboť je množství podobně smýšlejících a na to se spoléhajících a každá taková osada jest podobnými přeplněna.

Snáze naleznou místo řemeslníci, ač i těm vadí neznalost řeči v zemi obvyklé. Však nejhůře jest takovým, kteří chtí hledati zaměstnání v přímořských přístavech, neboť při nynějším velikém návalu přistěhovalectva přichází sem veliké množství lidí ze všech oborů práci hledajících. Velkou závadou, obzvláště na východě, jest řemeslníkům i to, že dělníci všech zaměstnání jsou sdruženi v řemeslnické jednoty, zvané Unie a mají uzavřené smlouvy se zaměstnavateli, že tito nejen mzdu, na jaké obapolně usneseno svým dělníkům platiti, nýbrž ani žádné jiné dělníky než uniové zaměstnávati nesmí a proto i při nejlepší vůli i když by takový nově příchozí neuniový dělník za jakkoliv levnou mzdu pracovati chtěl, zaměstnavatel jej do práce přijmouti nemůže a nesmí, jest-li nechce, aby všichni jeho dělníci strajk — stávku — nepočali. Proto i řemeslníci často musí se chápati jakékoliv práce, jaká se naskytne, hrubé a neobvyklé, sekery, motyky neb lopaty, aby potřebné živobytí vydělali.

Nejlepší vyhlídky ještě poskytuje stav rolnický. Buď těm, kteří v něm vyrostli, aneb kteří v něm zálibu nalezají, třeba v Čechách byli jiného zaměstnání. Rolník, nechťsi jest nájemníkem, aneb samostatným rolníkem, pracuje přece jen pro sebe a může se snáze bez znalosti řeči obejíti. Jest-li přiveze sebou nějaký kapitálek, může si zakoupiti kus vlastního pozemku, na něm pracovati a týž vzdělávati, až se dopracuje toho stupně, že mu pozemek slušný příjem vynáší. Veliká většina českých osadníků v Americe na venkově, na farmách, začínali buď s ničím, aneb s velmi malým kapitálem a přece se dopracovali slušné budoucnosti.

Způsob hospodaření jest v Americe ovšem zcela jiný nežli v Evropě. V Čechách, pro nedostatek půdy, musí se hospodařiti "intensivně," totiž, musí se hleděti k tomu, aby z nejmenší možné plochy polní vytěžilo se co možno nejvíce, nechťsi s jakoukoliv prací a přičiněním. V Americe až dosud hospodaří se způsobem opáčným a sice hledí se způsobem co možno nejsnazším a nejlehčím, s pomocí strojů, obdělávati co možno největší plochu. To jest zcela přirozeno. Ačkoliv v mnohých místech dříve a nyní již hustě osa-

zených pozemky jsou ve vysoké ceně, je přece až dosud v Americe hojnost levné půdy, která jen pilné ruky ku vzdělávání svému čeká. Nevzdělaný pozemek s dobrou půdou lze dosud obdržeti za cenu $10 až $20 akr, což je jeden a půl korce české výměry. Jelikož Amerika jest hojněji opatřena železničními tratěmi než která zem jiná, nemá již více pustin jako před padesáti aneb více lety, nýbrž všechny krajiny leží nyní blíže dráh a trhů. Rolník americký, aneb jak se zde říká "farmer," nebydlí ve vesnicích, nýbrž každý bydlí na svém vlastním pozemku, na venkově a na vzdálenost 6—10 mil (amerických — tedy hodinu až dvě cesty) od sebe jsou městečka menší neb větší, kdež žijí obchodníci a řemeslníci a kde farmer vše zpeněžiti může, co sklidí aneb vychová. Většina amerických farmářů, zvláště ve státech západních, obdělává farmu 160-akrovou, tedy as 240-korcovou a to obdělává hlavně sám, s pomocí rodiny. Kdo obdělává pouze 80 akrů, to již jest menší nežli obyčejný farmář. To může ovšem pouze s úsilovnou prací a přičiněním a pomocí strojů. Hlavní příčina, proč si čeledě nejedná, je ta, že čeleď přijde draho. Dělník nebo čeledín celoroční na farmě ve státech západních a severnějších obyčejně dostává mzdu nebo službu 150 až 200 dolarů ročně ku stravě a to stravě dobré, neboť maso je nejméně jednou denně a spíše třikráte denně na stole; ve státech východních, kde je stále nových příchozích, jakož i ve státech jižních, kde soutěží o práci bývalí otroci černoši, jsou mzdy nižší. Proto každý dělá všecku práci co jen může sám a jen farmář mající větší farmu než co sám obdělati může, jedná čeledína. Ovšem, že americké stroje jsou též velmi praktické, tak že mu práci usnadňují. Na západě a severu v kukuřičném a pšeničném pásmu oře farmář, když má farmu již vzdělanou, jízdným pluhem, vláčí jízdnými branami, seje jízdným secím strojem, kukuřici sází jízdným sázecím strojem, oborává jízdným kultivatorem čili plečkou, obilí sklízí samovazačem, seno seče i shrabuje jízdným strojem a mlácení mu obstará parní mlátička. Tak tedy všechnu práci co možno koná potah a ne člověk sám, který se většinou jen vozí. Ovšem počátečník tak činiti nemůže — pokud pozemek nevzdělal a stroje si neopatřil.

Hlavními plodinami na západě jsou hlavně kukuřice a pak obiliny, jako pšenice, žito, oves a ječmen. V jižních státech jest hlavní plodinou bavlna a vedle té pěstuje se kukuřice, oves a pšenice. Setí a sázení různých plodin umožňuje pak náležité roztřídění práce, tak že se může jedna po druhé za včas vykonati, aniž by jiné vadila.

Jelikož každý hospodář bydlí na svém vlastním pozemku, vzdálen od

městečka a společnosti (ač po většině má telefon v domě a poštovní zásilky jsou mu každodenně bezplatně dodávány), nemá tolik příležitosti ku maření času a peněz, jako bývá namnoze v Čechách v krčmách, karbanem a chlastem a již z té příčiny též prospívá. Kdyby mezi rolnictvem v Čechách byla ta přičinlivost a hospodárnost jako mezi farmery zdejšími, soudím, že i při těch vysokých daních tam, bylo by více blahobytu. Daně na farmách jsou zde v Americe poměrně nízké. — Jest-liže nebyla stavěna právě nová škola ve školním distriktu, do něhož farma patří a nejsou-li žádná jiná zvláštní vydání, platí se obyčejně veškeré daně ze 160 akrů 20 až 40 dolarů. Za účelem uložení daně se všechen majetek odhadne a podle odhadu se pak daň ukládá a nikoliv podle výnosu jako v Čechách. Jak jsem dříve zprvu se zmínil, neplatí se žádné přímé daně ústřední vládě, nýbrž daň pozemková jest výhradně daň státní a místní, ukládaná pro státní a místní potřeby.

Jednu výhodu má farmář americký před rolníkem českým a ostatně vůbec každý občan americký před evropským. Ta jest, že nepotřebuje shánět věno pro své dcery. Když může a chce, tedy třeba přispěje dítkám svým do hospodářství. Jinak ale vše co od něho požadují, je, aby jim dal potřebné vzdělání a jak hoši tak i dívky sami o sebe se postarají. Případy, že sňatek uzavírá se k vůli věnu, jsou velice řídkou výminkou a snad 99 ze 100 sňatků uzavírá se z pouhé lásky. To proto, že v Americe si každý snáze k něčemu pomůže a zejména ten, kdo zde byl zrozen aneb vychován a tedy zdejší poměry do zevrubna zná.

Farmer americký jest u veliké výhodě před dělníkem v městech. Je pravda, že třeba začátky mohou býti strastiplné a že musí se přičiniti a třeba po řadu let postrádati společenského života, jaký by v městech snáze nalezl, však přece jen dodělá se bezpečného živobytí a samostatnosti. A to nemůže říci dělník ve městě, nádenník aneb dělník fabrický. Ve městech žije se jak se říká z ruky do úst. Co se vydělá, to se spotřebuje a protráví. Ovšem, dělník vydělává více nežli v Čechách a nejnutnější potřeby životní jsou v Americe levnější nežli v Evropě. Však člověk v Americe zvykne na jiný způsob živobytí a jelikož musí v městě kupovati vše od prvního do posledního co potřebuje, proto skoro protráví vše, co vydělá. Průměrem vzato, může se právem říci, že farmer do roka více *zachová,* nežli dělník ve městě *vydělá.* V nejlepším případu dělník pomůže si třebas ku svému vlastnímu domku po víceletém přičinění, kdežto mezitím farmář domohl se pěkné a vzdělané cenné farmy a hojných stád, tak že jmění své počítá do mnohých tisíců. Kdežto dělník úsilovnou pra-

Jak si v Americe lidé pomáhají.

Chatrč z drnů, jaká sloužila za domov mnohým osadníkům-začátečníkům na západě.

Příbytek farmáře, který pílí a přičiněním domohl se slušné zámožnosti.

cí, která na něm za mzdu byla vyžadována, třeba o zdraví přišel, těší se farmář, který žije na čistém vzduchu, ve volné přírodě, mezi svými obilím se vlnícími rolemi a těší se úplnému zdraví.

Pravda, že není již taková příležitost k nabytí půdy obecné zdarma, jako byla před 20 neb 30 lety. Tehdy bylo v Americe ještě sta milionů akrů půdy obecné, která se zdarma rozdávala, půdy dobré a úrodné, v pásmu majícím dostatečných dešťů, aby úrody vydávati mohla. Taková obecná vzdělávání schopná půda jest nyní až na nepatrné zbytky vyčerpána, rozebrána a osazena a ač na počet akrů je dosud velké množství půdy obecné v Americe, jen pranepatrná část ještě je vzdělávání schopna a to pouze pomocí zavodňování, za kterýmž účelem musí zřizovati se nákladná zřízení, velké vodovody a četné stoky. Část této půdy bude ovšem osazení a vzdělání přístupnou učiněna vládou samou, kteráž podjala se tohoto úkolu a v roce 1902 přijal kongres zákon, že všechny příjmy budoucí za obecnou půdu mají obraceti se ku zřizování zavodňovacích kanálů a stok a půda při těchto bude tak jako druhdy i nadále zdarma osadníkům udílena, až na to, že musí splatiti v desíti ročních splátkách výlohu, kterouž zřízení takového zavodňovacího systému vyžadovalo a která obnášeti budou dvacet pět neb více dolarů na akr. Proto jak praveno, zadarmo již žádné obecné půdy v Americe skoro není. Však ale dosud je dosti půdy lacino ku koupi, která ovšem vzdělání vyžaduje, avšak tím právě ceny nabývá. Jděme ku příkladu do Wisconsinu, Minnesoty a jiných severozápadních států a shledáme, že půda, na které byly lesy vymýtěny a pařezy odstraněny, má cenu od 50 až do 75 dolarů za akr, kdežto právě tak dobrou půdu v blízkosti neb v jiných dosud málo osazených místech zarostlou lesem, aneb pařezoviště, na němž les byl vymýtěn, lze koupiti po 10 až 15 dolarech akr a vzděláním jí přizpůsobiti a přivésti na takovou cenu, za jakou se ostatní vzdělaná půda prodává. Tak tedy může pilný a přičinlivý osadník svou vlastní prací a svým přičiněním půdu málo cennou proměniti ve farmu vysoce ceněnou a již tím způsobem majetku a zámožnosti se dodělá.

Řemesla a zaměstnání v Americe.

Ne každé řemeslo lze s úspěchem v Americe provozovati. Mnohá ze řemesel, jež provozují se ručně aneb samostatně v Čechách, provozují se továrnicky v Americe, a při rozdělení práce stává se řemeslník pouze dělníkem. Kdo zná řemeslo, které v Americe též jde, učiní ovšem nejlépe, když se téhož přidrží. Ovšem, ne všechna řemesla lze všude provozovati. Tak na příklad jako průmysl soukenický omezen jest v Čechách jen na některá místa jako Brno,

Liberec, Humpolec atd., tak i Amerika má jisté středy pro různé průmysly. V následujícím výkazu připomeneme, které jsou ty hlavní středy různých průmyslů. Mzdy, jak dříve zmíněno, jsou značně vyšší v Americe nežli v Čechách, obzvláště porovnáváme-li hodnotu měny. Však v Americe se zase více utratí, jednak proto, že se lépe žije a jednak i proto, že všecko, co jen poněkud luxusem, jest značně dražším, (ač potraviny jsou levnější), tak že se více vydělávati musí a všeobecně se soudí, že v Čechách při tamějším způsobu života může vyjíti s tolika zlatkami, jako v Americe s dolary. Až na malé výminky obchody jsou v Americe úplně svobodné, není totiž zapotřebí k nim žádného úředního povolení.

Babičky porodní přichází z mody. Američané vůbec služeb jejich nevyžadují, nýbrž povolávají bez výminky lékaře. Jen mezi přistěhovalci posud babičky působí, ač skoro ve všech státech nyní požaduje se, aby složily náležitou zkoušku, což při neznalosti angličiny je arci věcí těžkou.

Cihláři nalézají ovšem zaměstnání pouze jen v létě. Ve všech větších městech jsou cihelny a z cihel staví se čím dále, tím více. Druhdy stavívalo se valně ze dřeva — z prken — ale pro vzrůstající drahotu stavebního dříví dřevěné stavby se zdražily a provádí se více staveb z cihel. Mzda cihlářů jest obyčejně kol dvou dolarů denně.

Čeledíni na farmách jsou vždy hledáni, při platu 15 až 20 dolarů měsíčně ku stravě. Od čeledína nebo-li pacholka na farmě očekává se, aby uměl dojit krávy a obstarávat všechen dobytek, jakož i polní práci konat. Šetrný člověk zachová si za několik roků dost, aby mohl si farmu pronajmout a po nějaké době nějakou vlastní farmu koupit.

Doutníkářství provozuje se skoro všude, neboť není státním monopolem, za to ale velkovýroba doutníků jest zmonopolisována kapitálem. V r. 1900 zanášelo se výrobou doutníků a cigaret celkem 103,492 osob, z kteréhož počtu celá čtvrtina (26,051) ve státu New York; v Ohio 9,046, Florida 6,461, Illinois 5,221 atd. Mzdy jsou od 10 do 15 dolarů týdně. V malých městečkách obyčejně samostatný doutníkář má zavedený též obchůdek tabáčnický a prodává mimo tabáku svůj výrobek sám. Největší počet českých doutníkářů je v městě New Yorku.

Hodináři mají z pravidla ve spojení s hodinářským závodem též závod zlatnický neb klenotnický. Nabýti místo při tomto povolání nebývá věc snadná a jen dobrý a zručný řemeslník může počítati na to, že brzy místo obdrží. Mzda je slušná; $2.50 až $5.00 denně.

Holičství jest v Americe rozšířenější nežli v Čechách. Holič neobchází své zákazníky, nýbrž má ú-

tulně zařízený závod a zákazníci se dostavují k němu ku holení a stříhání vlasů. Za holení se platí 10 až 15 centů, za stříhání 25 až 35 centů. Dělníci holiči vydělávají 10 až 15 dolarů týdně. I v sebe menším místečku jest obyčejně též holič.

Horníci naleznou snadno práci, uhlokopové v uhelných dolech pennsylvanských, ohioských, illinoiských, iowských neb kansaských, při mzdě kol 2 dolarů denně. V severním Wisconsině doluje se na železo a měď, v jižním Missouri na olovo a zink a ve státech západních, ležících od Skalního pohoří na západ až ku pobřeží pacifickému, doluje se na drahé kovy, železo i měď.

Hostinská živnost je u značné části obyvatelstva považována za živnost nečestnou a je různými způsoby omezována. Nedělá se tu valně rozdílu mezi hostinci, jež hlavně pivo a víno čepují, a kořalnami. Již zákonem všeobecným jest omezen do jisté míry prodej lihových nápojů, neboť uvalena jest vládní daň jeden dolar na sud piva a $1.10 na gallon lihu, čímž zejména cena kořalky se velice zdražuje. Každý hostinský musí platiti za povolení k výčepu 25 dolarů ročně úřadům Spojených Států a mimo to ukládají města neb obce poplatek za povolení, kterýž obnáší 100 dolarů až i 1,000 dolarů ročně i více. — Tak ku př. v Nebrasce je zákon, že nesmí být povolen výčep za poplatek menší než 500 dolarů v obcích neb městech pod 10,000 obyvatelů, a ne pod 1,000 dolarů v městech o 10,000 neb více obyvatelů.

Hrnčíři naleznou práci nesnadno. V malém se hrnčířství neprovádí. Mezi hlavnější hrnčířské středy výroby počítá se Trenton, N. J., a East Liverpool, Ohio. Hrnčíř ovšem učiní nejlépe, když se v Americe chopí něčeho jiného.

Hudebníci, pokud by chtěli snad pouze jen uměním se živiti, nemají valné vyhlídky, leda jednotliví umělci, kteří nad jiné vyniknou, aneb ve velkých městech, kde jsou stálejší hry. Velká většina hudebníků zanáší se při hudbě nějakým jiným povoláním, jako krejčovinou atd. Za celonoční působení platí se obyčejně hudebníkům 3 až 5 dolarů.

Kameníci jsou dobře placeni a udržují si svůj vysoký plat hlavně tím, že jsou sjednoceni v unie. Dostávají 4 až 5 dolarů denně. Zaměstnání naleznou nejspíše ve velkých městech, avšak musí přistoupiti k unii.

Klempířství provozuje se skoro všude, aspoň v každém jen poněkud větším městečku, obyčejně ve spojení s obchodem se zbožím železářským a s prodejem litých a ocelových kamen. Však nádobí a jiné potřeby plechové vyrábí se skoro vesměs v továrnách. Mzda je 2 až 2½ dolaru denně.

Kloboučnictví provozuje se jen továrnicky a to hlavně v New Jersey, Connecticut, Pennsylvanii,

New Yorku a v Massachusetts. — Průměrné mzdy jsou 2 až 2½ dolarů denně.

Knihařství provozuje se nejvíce ve spojení s knihtiskařstvím a není vždy snadno místo obdržeti. Předně z velké většiny jest dělnictvo knihařské spolčeno v unie, a za druhé způsob práce jest rozdílným a zdejšímu se musí teprvé učit. Mzdy jsou 2½ až 3½ dolaru denně.

Knihtiskařství a tiskařství vůbec jest v Americe velice rozšířeno, ve větších městech však jsou většinou dělníci tiskařští spojeni v unie, tak že nově přistěhovalý tak snadno práci nenalézá. Dobří tiskaři béřou plat 3 až 5 dolarů denně, podavači $1.75 až $2.50 denně.

Knoflíkářství je poměrně novým průmyslem, který vznikl v minulém desetiletí. Nejvíce provádí se v Iowě při řece Mississippi a sice bylo tu v r. 1900 53 knoflíkáren, v New Yorku 49, v Pennsylvanii 21, v New Jersey 34, Illinois 14, Massachusetts 13 atd. Pracuje se většinou od kusu a vydělávají 10 až 15 dolarů týdně.

Kolářství provozuje se hlavně fabričně. Vozy a kočáry, jakož i hospodářské stroje všeho druhu hotoví se v továrnách, z velké většiny ve státech východních a středních. V dílnách, kde hotoví se práce na zakázku, kupuje kolář již hotové části vozu a pouze jen je sesazuje, ovšem ve spojení s kovářem. Mzda 2 až 3 dolary denně.

Kovářství provozuje se po celé zemi, v malých i velkých městech. Ve větších městech obyčejně provozuje se kovářství dvého druhu, buď v továrnách na vozy a stroje hospodářské, aneb podkovářství, což považuje se za zvláštní odbor kovářství. Mzda kovářská jest obyčejně od 2 do 3 dolarů denně. V menších venkovských městech a městečkách mají kováři nejvíce práce pro rolníky.

Koželužství jest ve značném rozkvětu, avšak obmezeno na jistá místa, kde provozuje se ve velkém. — Nejvíce koželuhoven nalézá se v Pennsylvanii, pak v New Yorku, Massachusetts, Ohio, Virginia a Tennessee. Koželuzi dostávají platu od 2 až 2½ dolaru denně.

Kožešnictví jest důležitým průmyslem a dobře prospívajícím, hlavně ovšem dobou podzimní. Šití obstarávají většinou děvčata, která si vydělávají 6 až 12 dolarů týdně, kdežto zruční kráječi platí se 20 i 30 dolarů týdně, i více. Řemeslo toto jde ovšem jen ve velkých městech, v menších místech prodává se zboží hotové.

Krejčí nalézají zaměstnání všude, hlavně ale ve městech větších. Řemeslo toto třídí se na obory. Jedním z nich jest práce zakázková, při které se platí od kusu, řekněme kabát 7 až 15 dolarů a kalhoty 2 až 4 dolary. Druhý obor jest výroba šatstva hotového, tedy výroba tovární, kterou obyčejně továrníci zadávají krejčím, kteří doma zaměstná-

vají menší neb větší počet dělníků a pro továrníky pracují. Veliká většina šatstva v Americe potřebovaného jest tohoto poslednějšího druhu. — Dělníci při tomto oboru práce vydělávají 10 až 15 dolarů týdně, střihači 20 až 30 dolarů.

Kupci a kupečtí pomocníci mají z pravidla nesnáz nabýti postavení, poněvadž jim chybí anglická řeč, v obchodě nezbytná. Když si tuto osvojí, pak ovšem mohou své odborné vzdělání k platnosti přivésti. Z počátku arci nemohou počítati na slušnou mzdu a musí se spokojiti se mzdou, jakou obdržeti mohou. Zkušení již pomocníci mívají 12 až 15 dolarů týdně, a po případě i více mzdy.

Lékaři, jsou-li učení a zkušení, a dovedou-li své odborné vzdělání též odbornicky uplatniti, prospívají obyčejně velmi dobře. Jeť všeobecně známo, že v Evropě doktorátu nelze tak snadno docíliti a že každý musí se podrobiti důkladným studiím, proto lékaři z Evropy těší se obyčejně dobré důvěře a dopracují se v brzku slušné prakse. Však bez soutěže nejsou, neboť máme nyní v Americe již velký počet lékařských fakult a kollejí, jež každoročně množství studujících absolvuje a v nichž vyžaduje se nyní již také všeobecně potřebné předběžné vzdělání a čtyry léta odborné studie. Obyčejně taxa za návštěvu je dva dolary a za poradu v úřadovně lékaře jeden dolar.

Lékárníci musí se dříve naučiti řeči anglické a podrobiti se zkoušce státní, nežli mohou co oprávnění pomocníci působiti. Pokud neznají řeči anglické důkladně a nesložili zkoušky, mohou pouze vypomáhati, avšak ku hotovení receptů nejsou připuštěni. Diplomovaní lékárničtí pomocníci mají plat 50 až 80 dolarů měsíčně. V lékárnách se mimo léků prodávají též obyčejně kosmetické prostředky a mnohé jiné zboží.

Malíři musí si ovšem dříve prací svou postavení získati. Malba pokojů velmi zřídka se provádí, jelikož používá se zde všeobecně tapet. Za to ale malba štítů, a pak barvení a natírání domů, zejména prkenných, velice jest v Americe rozšířeno. Barvíři a natěrači vydělávají v létě 3 dolary i více denně a malíři písma i 5 dolarů.

Mydlářství provozuje se továrnicky, nyní namnoze ve spojení s průmyslem jatkářským. Venkované si na mnoze vaří mýdlo pro domácí potřebu sami. Mzda dělníků mydlářských je 2 až 2½ dolaru denně.

Myslivců, tak jako v Čechách, v Americe není. Honba a rybaření, ač zákonem obmezeny na jisté doby, jsou jinak svobodny a statků a obor atp. nemáme. Lesnictví počíná se věnovati pozornost v posledních dobách se strany ústřední vlády a bude míti dojista budoucnost, avšak musí se lesníci ovšem důkladně naučiti anglickou řeč a vpraviti do zdejších poměrů.

Mlékařství provozuje se tím spůsobem ve všech větších městech, že z venkova po dráhách dopravuje se mléko ranními vlaky a mlékaři je rozváží po městě svým odběratelům.

Mlynářství provozuje se z většiny ve velkých rozměrech. Tak ku př. v Minneapolis, Minn., jsou mlýny, ne jeden, nýbrž několik, kteréž melou až 7,000 sudů mouky denně. sud o 200 librách. Po venkově nalézají se tu i tam menší mlýny, kteréž v oněch velezávodech mají silnou soutěž. Mletí za měřičné skoro již úplně i v těch nejmenších mlýnech pominulo a rolníci neb farmáři mouku kupují, aneb, přivezou-li obilí do mlýna, vyměňují za mouku a otruby na základě tržní ceny. Mlýny jsou ovšem napořád válcové. Mlynářský mívá 50 až 100 dolarů služného měsíčně, pomocníci 40 až 50 dolarů.

Modistky, jest-li se vyznají ve svém povolání, snadno se uchytí, neboť ženské v Americe se dosti strojí. Plat modistek jest podle schopnosti, 6 i 12 dolarů, ba i více týdně.

Nádenníci, ruční dělníci při všelikém zaměstnání dostávají platu 1½ až 2 dolary denně.

Obuvnictví co takové v Americe klesá na příštipkářství. Obuv na zakázku se teď již vůbec ručně nedělá a nosí se všeobecně obuv tovární, se kterouž rukodělník soutěžiti nemůže a kteráž vyvinula se ku značné dokonalosti. Přístipkář může pro sebe skrovné živobytí udělat skoro všude. Největší továrny na obuv jsou jak následuje: V Lynn, Rockton, Haverhill, Boston, Marlborough, Whitman, Salem a j. městech v Massachusetts; v Cincinnati a Columbus v Ohio; St .Louis v Missouri; Rochester, Brooklyn a New York v New Yorku; Philadelphia v Pennsylvanii; Chicago v Illinois.— Též v Milwaukee, Wis., St. Paul, Minn., Richmond, Va., Detroit, Mich., Baltimore, Md., Minneapolis, Minn. a Omaha, Nebr., jsou menší neb větší továrny. Podnikavý obuvník obyčejně, když si trochu pomohl, založí si obchod s obuví a při tom vykonává správky a dobře prospívá.

Pekaři obyčejně najdou zaměstnání snadno při mzdě 10 až 15 dolarů týdně. Ovšem, musí se přiučovati zdejším způsobům pečení a druhům pečiva. Pouze čeští a němečtí pekaři pečou obyčejný žitný chléb. Pro odbyt mezi Američany musí se péci chléb z bílé pšeničné mouky a různé druhy amerického drobného pečiva. V českých a německých osadách peče se obyčejně pečivo obého druhu, totiž evropské i americké.

Pradleny jsou v Americe dost hledané, a to buď pro práci domácí aneb pro práci v prádelnách. Značnou část prádla obstarávají prádel-

ny, ve kterých pracuje se pomocí strojů a páry. Pradleny tu vydělávají 6 až 9 dolarů týdně. Za praní v rodině platí se pravidelně 1½ až 2 dolary za den.

Právníci musili by ovšem v Americe dříve se naučiti anglicky, studovati americké právo, jemuž za základ slouží právo anglické, a složiti zkoušky. Poslednější není obtížným, jest-li se jen právník poněkud v oboru svém vyzná.

Provaznictví provádí se fabričně. Nejvíce provazáren jest v Massachusetts, pak v New Yorku a v Pennsylvanii. Též v St. Louisu jest jedna velká. Mzdy platí se od 10 do 15 dolarů.

Rukavičkáři naleznou zaměstnání také pouze jen v továrnách aneb velkých dílnách. Nejvíce takových bylo v r. 1900 v Chicagu 21, v N. Yorku 34, San Francisko, Cal., 13, Milwaukee, Wis., 6, Boston, Mass., 5. Syracuse, N. Y., 5, Buffalo, N. Y.. 4, Minneapolis, Minn., 4, a asi 30 v různých městech. Mzdy jsou 2 až 3 dolary denně.

Řezníci naleznou vždy snadno práci ve kterékoliv části země, a to buď v masných krámech aneb v jatkách. Veliká většina dobytka poráží se ve velkých jatečních závodech, ve kterých pracuje na tisíce lidí, porážejíce tisíce kusů dobytka denně a ze kterých zásobují se masné krámy. Po venkově, v menších městečkách, též ještě řezníci sami si poráží. Mzdy pomahačů neb prodavačů v masných krámech jsou 8 až 10 dolarů týdně ku stravě, aneb 10 až 15 dolarů beze stravy. V jatkách při různém zaměstnání platí se různé mzdy, od 2 do 3½ dolarů denně. — Hlavní jateční města jsou Chicago, Kansas City, Mo., Omaha, Nebr., St. Joseph, Mo. a East St. Louis, Ills.

Sazeči nachází z počátku zaměstnání nesnadno. Ač jak dále uvádíme, jest tu značný počet časopisů a českých tiskáren, kteréž též akcidenční práce konají, mají přec z pravidla své stálé dělnictvo, a mohou přibírati pouze jen potřebné výpomoci. Proto jen dobrý sazeč mohl by snadněji stálé místo obdržeti. Ve větších městech vydělávají sazeči 14 až 18 dolarů týdně, v menších městech 10 až 15 dolarů.

Sedláři naleznou nejspíše zaměstnání v továrnách, ve kterých hotoví se postroje na koně a chomouty spůsobem velkovýrobním. Venkovská městečka poskytují příležitost těm, kteří vládnou nějakými prostředky ku započetí samostatného závodu, ve kterémž sedlář je částečně obchodníkem, neboť vedle práce ruční zakázkové prodává i postroje a řemení tovární. V továrnách na postroje a chomouty vydělávají dělníci 2 až 3 dolary denně.

Sklářství jest jeden z důležitých průmyslů, který však přirozeně ovládán jest velkým kapitálem. Nejhojnější měrou rozšířen jest v Pennsylvanii, kdež v roce 1900 byla

celá jedna třetina skláren, totiž 119 ze 355. Po Pennsylvanii pak následují Indiana, Ohio, New York, New Jersey a West Virginia. Asi 10 neb 12 jiných států mělo po jedné neb více skláren. Mzdy jsou podle druhu práce, 2 až 3 dolary denně.

Slévačství jest dobře placené řemeslo. Namnoze provozuje se ve spojení se strojnictvím. Železářský průmysl vůbec jest nejdůležitějším průmyslem v Americe. Nejvíce železáren a sléváren nalézá se v Pennsylvanii. Po té pak následují státy Ohio, Illinois, Alabama, Západní Virginie, New York, Virginie, Maryland, Indiana, Wisconsin a jiné státy. Ve všech větších dílnách náleží slévači k řemeslnické jednotě nebo-li unii, a dostávají 2½ až 3½ dolaru denně.

Sladovničtí, jest-li jen poněkud své věci rozumí, naleznou práci snadno s dobrým platem. Veliká většina piva zde vařeného hotoví se ve velkých, moderních pivovarech a průmysl tento jest až na malé výminky v rukou německých. Také dělnictvo jest většinou německé. Platy jsou ovšem podle druhu práce vykonávané. Ve velkých pivovarech vařiči mívají platy až knížecí, 5,000 až 10,000 dolarů ročně není neobyčejný. Obyčejná práce v pivovaře platí se 50 až 60 dolarů měsíčně.

Služek jest v Americe velký nedostatek, a i děvčata řeči neznalá snadno naleznou místo, ač musí pracovati levněji, než ty, které znají zdejší práci i řeč. Služky pro domácí práci, když jsou v této obeznámené, mají plat 3 až 5 dolarů týdně a dobré kuchařky i více.

Soukeníci mohou nalézti zaměstnání pouze jen kde jsou soukenické továrny a přádelny. Nejvíce takových nalézá se v Massachusetts, pak v Pennsylvanii, Rhode Island, v New Yorku, Connecticut, New Jersey, Maine a New Hampshire, tedy vesměs hlavně ve východních státech. Platy jsou od 10 do 15 dolarů týdně.

Soustružníci též skoro výhradně jen v továrnách zaměstnání nalézti mohou, při platu 2 až 3 dolary denně.

Strojnictví jest velmi dobré povolání, ač novému přistěhovalci činí obtíž neznalost řeči, jakož i to, že z veliké většiny strojníci náleží k uniím. Strojnictví provozuje se po celé zemi ve všech větších městech, menší neb větší měrou. Mzdy jsou 2½ až 3½ dolaru denně.

Švadleny jsou v Americe vždy hledané a mají celoročně práce dost. Však platy nejsou velké. Obyčejné švadleny pracují za 6 až 8 dolarů týdně a jen zvláště dobré, které dovedou zhotovovat drahocenné roby, dostávají plat 12 až 20 dolarů. Mnoho šití děje se ovšem strojem.

Tesaři naleznou skoro všude zaměstnání po větší část roku, neboť v Americe staví se stále a hojně.

Města vzrůstají a obyvatelstvo se rychle množí. Mzdy jsou 2 až 3 dolary denně.

Truhláři musí obyčejně chápati se práce tovární, neboť nábytek vyrábí se skoro šmahem pouze jen v továrnách. Mzda tovární bývá 2 až 3 dolary denně. Mnozí truhláři chápají se práce tesařské, nemají-li příležitosti zaměstnání v továrně obdržeti.

Učitelé, totiž čeští učitelé, nemají v Americe žádné vyhlídky. Českých škol jest tu velmi skrovně, takových, v kterých by bylo celotýdní vyučování. Skoro ve všech českých osadách jsou sice sobotní aneb nedělní české školy, ve kterých vyučují se v českém čtení a psaní dítky české, jež během týdne navštěvují obecnou školu anglickou. Však to ovšem neposkytuje dostatečnou výživu učiteli a tím méně jakou budoucnost.

Uzenářství provozuje se obyčejně ve spojení s řeznictvím, nebo-li masným krámem a dobří uzenáři jsou hledáni, a placeni asi jako řezníci.

Zahradníci dosti dobře tu prospívají. Dělníci zahradničtí jsou placeni 20 až 40 dol. měs. ku stravě. Samostatným zahradníkům kyne dobrá budoucnost, zvláště ve všech větších městech. Zelenina zimní dobou a květiny celý rok jdou dobře na odbyt.

Zámečnictví co samostatné řemeslo se zde zřídka provozuje, obyčejně vždy ve spojení se strojnictvím a proto se musí zámečníci tomuto přiučiti.

Zedníci jsou ve stavební době vždy hledáni a dobře placeni. V menších městech obyčejně dostávají plat 2½ až 4 dolary denně, ve velkých městech 4 až 6 dolarů denně za 8 hodin práce. Však za těch 8 hodin musí vykonati mnohem více práce, nežli se českému zedníku možným zdá. Velká většina zděných staveb je z cihel a od zručného dělníka, který činí nárok na plnou mzdu, očekává se, že položí za těch 8 hodin 4,000 kusů. To se bude českému zedníku neb pokládači cihel zdáti nemožným, avšak při zdejším způsobu pokládání cihel a zručnosti řemeslníků to jde a to dobře. Dlouhých dýmek při práci ovšem nemají. Omítači tvoří zvláštní obor pracovní se mzdou totožnou asi jako zedníci.

Jak je kde pro rolníka, nebo-li farmáře.

Připomněli jsme hned zprvu, že Spojené Státy Americké mají větší rozlohu, nežli celá Evropa, a musí tedy býti každému samozřejmým, že v různých částích této rozsáhlé země panují též různé hospodářské poměry. Celkem lze říci, že celá východní polovice Spojených Států, totiž ta část, která leží východně od Skalního Pohoří, jest menší neb větší měrou způsobilá k polnímu hospodaření. Však i tu jsou veliké rozdíly. Nejvhodnějšími ku hospo-

daření jsou bez odporu státy střední, ležící mezi hornatinou východní a velkým horským pásmem Skalního Pohoří, tedy krajiny ležící při velkých amerických jezerech a západně od nich se prostírající, za řekami Mississippi a Missouri. Ve státech ležících v této krajině severně od 30. stupně severní šířky, panuje podnebí a pěstují se asi tytéž plodiny jako ve střední Evropě, s tím toliko rozdílem, že daří se tu výborně též kukuřice a jsouc plodinou úrodnou i vydatnou i snadno pěstovanou, tvoří hlavní plodinu ze všech. Čím dále na jih, tím více blížíme se ovšem teplejšímu pásmu rovníkovému a tropickým poměrům. Ve všech jižních státech severo-americké pevniny, tvoří bavlna hlavní sklizeň a obiliny, pokud se pěstují a daří, jsou sklizní vedlejší. Mimo to v jižních státech tvoří bývalí otroci, černoši, valnou část obyvatelstva, a jsouce u vzdělání svém zanedbáni, nejsou nikterak příjemnými, zvláště těm, kdož na ně nejsou uvyklí. Neznajíce valných potřeb životních následkem své neuvědomělosti, spokojují se též s malou mzdou, při jaké by bílý člověk vycházeti nemohl a proto dělník s nimi těžko soutěží a jižní státy, vyjma Texasu, přistěhovalstvo z Evropy příliš neváb. Hlavní proud evropského přistěhovalstva ubírá se proto přímo do středních států, svým podnebím a životními poměry spíše střední Evropě podobných.

Podotknuli jsme již dříve, že obecních vládních pozemků, jakých dříve mohlo se zdarma obdržeti, s dobrou půdou a dostatkem dešťů, již není. Vždyť rozdávány byly po více jak 40 roků, a není tedy divu, jest-liže jsou rozebrány. Skrovnější množství vládních pozemků nabízí se v suchoparných státech, kde nákladem vládním zřizovány jsou zavodňovací systémy. Však dosud žádný z těch systémů zřízen není, a nemůžeme raditi těm, kteří jsou věcí a poměrů amerických neznalí, aby v takových místech o domovinu se ucházeli. Když by nebylo jiné příčiny, tedy již to samotné, že v takových krajinách nebude nikdy žádná větší česká osada a v nejlepším případě krajané jen po různu osazeni, a že by tedy přistěhovalec musil se usaditi mezi úplnými cizinci, z většiny vychytralými a všeho schopnými, a následkem své neznalosti řeči a poměrů mohl by snadno o pozemek zaujatý a třeba i částečně vzdělaný připraven býti, odstrašuje od takových experimentů. Pro přicházející přistěhovalce nejlepším jest, když hledají usazení v krajinách aneb končinách, kde již jsou české osady a kde jim krajané dříve zde osazení a zkušení radou i skutkem nápomocni býti mohou. Ovšem, nesmí ale ani tu všem důvěřovat, neboť i mezi krajany se naleznou lidé nesvědomití a musí každý o všem osobně a očitě se přesvědčiti a vždy

dobře rozvážiti, nežli co podnikne neb učiní.

Nelze ovšem obšírně vypisovati veškeré pozemkové poměry každého ze států, ve kterém české osady se nalézají. Nejen že by to byla práce obrovská, nýbrž není též žádný člověk, který by do nejmenších podrobností mohl znáti poměry v každém jednotlivém kraji celé té širé země. Proto pojednáme tuto stručně a všeobecně o těch státech, ve kterých se větší české venkovské osady nalézají s vytknutím ceny půdy, druhů plodin pěstovaných a po případě i jiných poměrů.

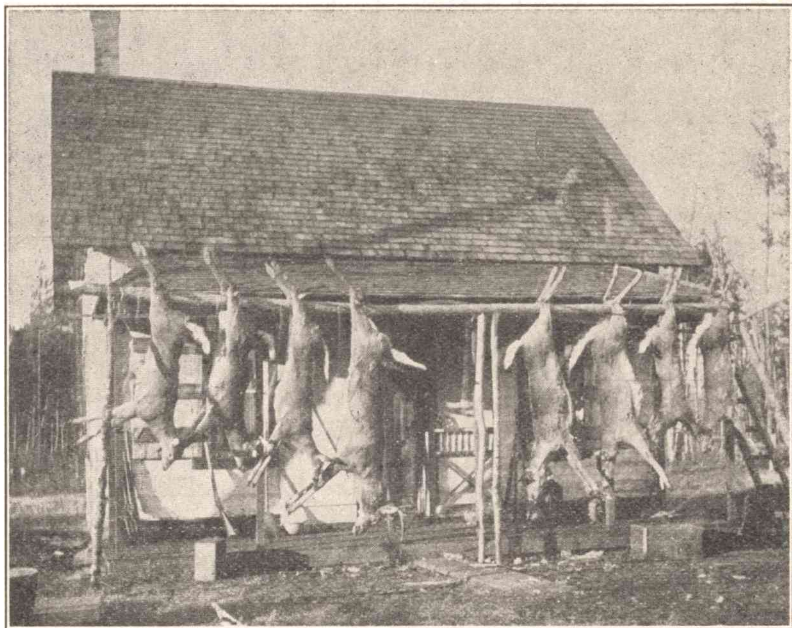
Ze států při atlantickém pobřeží pouze ve dvou vznikly české osady a to v nedávných letech a v míře dosud skrovné. Jedním ze států těch jest *Virginie,* kdež jsou blíže přímoří v Dinwiddie, Prince George a Chesterfield okresích. Virginie, tak jako všechny východní státy jest jedním ze starých států, kde hospodařeno bylo loupeživým způsobem, bez pečování o udržení půdy v úrodnosti, tak že jest půda ochuzená, a musí se hojně hnojiv používati, jestliže se chce úrody docíliti. Hlavními plodinami jsou zemské oříšky (podzemnice, halušky, peanuts) a tabák. Ovoce se též dobře daří. — "Vymrskané" pozemky lze tu koupiti za 10 až 20 dolarů akr, dle výstavností a polohy.

Druhým státem na pobřeží atlantickém, ku kterému obrácen byl zřetel v minulých čtyř neb pěti letech, jest *Connecticut,* a sice jmenovitě okresy Middlesex a Tolland, kde vzniklo několik menších osad českých. Co platí o Virginii, platí stejnou měrou, jest-li ne větší, o Connecticut a čeští osadníci, kteří se tam usazují, musí nyní napravovati to, co jejich předchůdci zkazili. Hlavní plodinou tam jest tak jako ve Virginii tabák a vedle něho různé obiliny a zeleniny. Vymrskané pozemky lze tu koupiti po 10 až 15 dolarech akr.

Jezerní stát *Michigan* má v severní části, v okolí Traverse City jednu z nejstarších osad českých, založenou před padesáti lety, která však nevzrostla tou měrou, jak mnohé jiné. V okresu tom a sousedních jest místy půda dobrá, místy písčitá. Vzdělané farmy prodávají se po 25 až 50 dolarech akr, nevzdělaná půda, pařeziště a lesy, prodává se od 5 do 20 dolarů akr. V nynější době usazují se krajané kol osady Karlína. V jižní části státu je několik cukrovarů a pěstuje se mnoho ovoce.

Ohio jest jeden z nejlepších jezerních států, proslulý svou úrodností jak obilím tak kukuřicí a ovocem. Na venkově je tu málo krajanů usazeno, nepochybně proto, že stát ten osazen byl dříve, než počal větší nával přistěhovalců českých, kteří pak ubírali se do západnějších států, kdež mohli nabýti pozemků buď zdarma co domovin, aneb mnohem levněji než v Ohio. V nyněj-

PO LOVU.

Pohled na domek krajana pana Ant. Kučery, z Hazelhurst, Wis., po návratu z lovu.

ších letech však mnozí krajané z velkého města Clevelandu usazují se na venkově v okolí, jmenovitě v okolí Bedford, Royalton a Brooklyn. Dobré pozemky prodávají se tu kol 100 dolarů za akr i výše. Ohio je stát ovocný jako i obilný.

Indiana, z téže příčiny jako Ohio, míjena byla druhdy českým přistěhovalstvem, však v minulých letech vznikly z nedalekého Chicaga, v sousedním Illinois ležícího, osady v okresích Stark a Lake. Severní tato část není nejlepší částí státu, půda tu namnoze písčitá a místy opět vlhká. Farmy prodávají se po 50 až 100 dolarů akr, dle jakosti půdy a výstavností.

Illinois je jedním z nejúrodnějších států celé země, ale tak jako oba dva posledně zmíněné, byl z velké většiny již osazen, když čeští přistěhovalci hojnější měrou přicházeli, tak že jej míjeli. Za dobré farmy platí se v Illinoisu 100 až 150 dolarů za akr.

Wisconsin má několik nejstarších osad v Americe. Největší z nich nalézá se v Manitowoc, Kewaunee a Brown okresích, kde se počali krajané osazovati hned před více jak padesáti léty. Stejně starou asi jest osada blíže Racine, Wis. V obou těchto osadách mají farmy cenu 100 dolarů i více akr. Jiné starší osady jsou v Grant a Crawford okresích; v obou těchto jest krajina vršitá, tak že poloha nepřipouští vzdělávání veškeré půdy a farmy prodávají se kol 20 až 50 dolarů akr, dle polohy a dobroty půdy. Severní polovice státu, kteráž během minulých 25 roků zbavena byla většinou pralesů dříve ji pokrývajících, nabízí se po několik minulých roků k osazování a těm, kdož se nebojí práce, poskytuje se tu rozhodně nejlepší příležitost. Pozemky nevzdělané, pařeziště, prodávají se od 8 do 15 dolarů akr. Vzdělané farmy od 25 do 40 dolarů akr. Vzdělání pařezišť na pole jest ovšem prácí krušnou, avšak jinak má tato krajina všechny podmínky potřebné k budoucímu zdaru, totiž dobrou půdu, zdravé podnebí, hojně čisté, chutné vody, mnoho jezer, potoků a říček s hojností ryb a dostatek vláhy. V okresích Barron, Gates, Chippewa, Taylor, Price, Marathon, Lincoln, Langlade, Shawano, Oconto a jiných, všude jsou menší neb větší české osady. Kdo, jsa přičinlivý a odhodlaný hledá lacinou půdu ve zdravé krajině a má něco prostředků na zakoupení téže a na živobytí, nechybí, když do této krajiny se obrátí. Ve starších zprvu zmíněných osadách, nalezne snadno nový příchozí místo ku práci na farmě, aneb farmu k pronajmutí. Všechny obiliny a zeleniny daří se tu dobře.

Iowa stojí co do úrodnosti a polohy po boku Illinoisu a farmy zde prodávají se též po 100 až 125 dolarech akr. Pozemků nevzdělaných, aspoň kde jsou české osady, není. Proto neposkytuje valně příležitosti

těm, kteří hledají levných pozemků ke koupi. Však ti, kdož by chtěli hledati práci na farmě, aneb farmu najmouti, naleznou zde dojista místa příležitá ve všech českých osadách, o nichž dále se zmíníme.

Minnesota, sousedící s Wisconsinem, jest tomuto v každém ohledu podobnou, s tím toliko rozdílem, že osazování Čechů tu počalo as o 15 let později. Skoro všechny okresy jihovýchodní v tomto státě mají menší neb větší osady české, a půdu již skoro všechnu vzdělanou. Tato prodává se po 50 až 75 dol. akr. V jihozápadní části státu, kde též několik osad českých se nalézá, jest dosud něco půdy nevzdělané, kterou lze koupiti za 15 až 25 dolarů akr, kdežto vzdělané farmy platí se po 25 až 50 dolarech akr. Ve střední a severní části státu jest dosud velmi mnoho půdy, která čeká pilné ruce pracovníků. Jsou to většinou jako ve Wisconsinu, pařeziště, která lze koupiti po 8 až 15 dolarech akr. Půda pařezů prostá, prerijní, platí se dráže, a sice 12 až 25 dolarů akr, dle jakosti. V Minnesotě má též ještě stát nějakou půdu, která se prodává v jisté určité doby dražebně a přináší průměrem 7 dolarů za akr. Tato půda prodává se na 40 roků ku splácení. Bližších zpráv může podati právník W. T. Hanzal, New Prague, Minn., aneb F. B. Matlach, 599 W. 7th Str., St. Paul, Minn.

Severní Dakota osazena jest hlavně ve východní své části; v jihovýchodním rohu jakož i blíže severních hranic nalézají se dvě větší české osady. V různých okresích je několik českých osad menších. V druhém a třetím pořadí okresů západně od východních hranic jest dosud hojně půdy nevzdělané, prerijní, kteráž nepotřebuje než obrácení drnu ku svému vzdělání, kterou lze koupiti po 10 až 20 dolarech akr. Západní polovice státu považována byla a dosud namnoze jest, za suchoparnou a způsobilou hlavně, když ne výhradně jen za pastviska — k chovu dobytka. Však v posledních letech počínají se tam usazovati hojně lidé na vládních pozemcích, kteréž ovšem dostávají zdarma, jmenovitě v okresích Stark a Ward. V nejvýchodnější osazené části státu prodávají se vzdělané farmy po 25 až 40 dolarech akr. Pěstuje se hlavně pšenice a len na semeno.

Jižní Dakota je tak jako Severní ve své východní části již hojně osazena a vzdělané farmy prodávají se tu po 30 až 60 dolarech za akr. V té části státu, která leží východně od řeky Missouri, až ku druhému a třetímu pořadí okresů východních, je dosud statisíce akrů půdy nevzdělané, kterou lze koupiti po 12 až 20 dolarech akr a snadno připraviti vzděláním a zdokonalením, by se vyrovnala v ceně okresům východnějším. Krajina západně od řeky Missouri jest z části indiánskými reservacemi a ostatek považován byl

vždy a od mnohých až dosud považován je za krajinu suchopárnou, která se hodí pouze za pastviny. Však krajinou touto staví se nyní od řeky Missouri dvě dráhy na západ a sice jedna z Chamberlain a druhá z Pierre a osadníci zaujímají tu vládní pozemky, jichž dostanou po 160 akrech zdarma. Pěstuje se hlavně pšenice, pak kukuřice a len na semeno.

Nebraska též ve své východní části jest hojně osazena, a majíc půdu velice úrodnou, polohu pak rovinatou, kteráž vzdělání skoro veškeré půdy připouští, řadí se proto důstojně k nejpřednějším státům rolnickým. Ve východní části státu mají vzdělané farmy cenu 50 až 100 dolarů za akr. Nevzdělané půdy v této části je již velice skrovně a taková prodává se, ovšem že bez veškerých výstavností, po 40 až 50 dolarech akr. Ve středním pásmu Nebrasky od severu k jihu jest půda dosud levnější a vzdělané farmy lze tu nabýti od 25 do 50 dolarů akr, nevzdělanou půdu od 20 do 30 dolarů za akr. Dále k severozápadu rozprostírá se krajina písčitá, kteráž sotva k jinému kdy bude se moci používati, než za pastviny. Za tou pak v nejzápadnější části Nebrasky jest opět krajina s dobrou půdou, kteráž při zavodňování dává velice dobré úrody a časem i bez zavodňování. V této krajině, kde se zavodňuje, platí se pozemky 25 až 50 dolarů akr, nezavodňované 10 až 15 dolarů akr, kdežto pozemky pouze pro pastviny se hodící 3 až 5 dolarů akr. Podnebí jest přibližné onomu v Čechách a pěstují se zde všechny obiliny, hlavně ale pšenice a kukuřice; chov a výkrm dobytka hovězího a vepřového přispívá nejvíce k zámožnosti rolnictva.

Kansas východní i střední jest již celý osazen a vzděláván. Kansas jest podoben ve mnohém Nebrasce, ač sotva lze říci, že ve východní své části má půdu tak všeobecně dobrou, jako v Nebrasce. Proto jeví se též větší rozmanitost v ceně a farmy ve východním Kansasu prodávají se od 35 do 100 dolarů za akr. Ve středním Kansasu mají farmy cenu 25 až 60 dolarů za akr. Západní Kansas trpí tak jako západní Nebraska, nedostatkem dešťů, tak že bez zavodňování se nemůže každoročně počítati na jisté úrody. Leč i tyto západní krajiny se nyní stále víc a více osazují. V těchto západních krajinách Kansasu prodává se půda od 5 do 15 dolarů za akr a vzdělané farmy v témž poměru podle výstavností. Pšenice a kukuřice jsou hlavní plodiny; ovoce a víno hojně se pěstuje, hlavně ve východní části.

Missouri jest jeden ze staře osazených států. V severní své části rovná se úrodností sousedící Iowě a Kansasu. V jižní části jest většinou hornatý, vršitý a kamenitý. Jelikož byl již osazen když přistěhovalstvo české hojnějším proudem do Ameriky přicházeti počalo, byl

proto míjen, však v posledních letech vzniklo tu několik českých osad venkovských, jmenovitě v okresích Polk a St. Clair. V severní, více rovinaté části prodávají se farmy po 50 až i 100 dolarech akr. V jižní části, která jest jak zmíněno částečně hornatá a vršitá a místy kamenitá, prodávají se dobré farmy po 35 až 60 dolarech akr, ale lze tu obdržeti půdu méně dobrou, neb vršitou, neb kamenitou až i po 5 neb 6 dolarech akr. Missouri je dobrým státem obilním i kukuřičným a proslulým svými jablky a broskvemi.

Oklahoma leží tak jako Missouri na rozhraní mezi státy jižními a severními. Celé toto území bylo dříve vyhraženo pro rudokožce, Indiány. Však střední část bývalého Indiánského území, tvořící nyní východní část Oklahomy, otevřena byla osadnictvu ku zaujímání před 15 neb 16 lety a v zápětí byla půda zde rozebrána a osazena, tak že nyní počítá se tam přes půl milionu obyvatelů. Několik českých osad bylo tam založeno. V nejdříve osazené části Oklahomy, v krajině kol Oklahoma City, Guthrie atd. platí se za vzdělané farmy již 25 až 40 dolarů za akr. V severní části přináší dobré farmy také asi podobné ceny, ačkoliv tu je více půdy méně dobré, kterou lze koupiti po 15 až 25 dolarech akr. V západní části Oklahomy jest půda k dostání po 10 až 20 dolarech za akr. V Oklahomě pěstí se hlavně pšenice, ale též bavlna a kukuřice a broskve dávají hojné úrody.

Arkansas počítá se již ku jižním státům a nezdá se příliš vábiti české osadníky. Dvě české osady v Yell a Prairie okresích, byly tam založeny asi před 20 léty, avšak nevzrůstaly tak jako mnohé jinde. Půda tam je dosud levná, kol 10 dolarů za akr. Však jak se zdá, není tam tak vydatná, plodná a úrodná jako ve státech severních a podnebí též nezdá se mnohým vyhovovati.

Texas je jediným z jižních států, kde české osady prospívají. Stát ten jest rozlohou svou větší nežli celé Rakousko. Osazen jest hlavně ve své východní polovici, neboť západní polovice jest suchopárnou, kdežto přímoří jest příliš plochým. České osady jsou většinou v pořadí okresů od jihu k severu ve střední části východní polovice státu. Texas jest ovšem jedním z nejjižnějších států a má proto podnebí již polotropické. Hlavní plodinou jeho jest bavlna, však v posledních dobách šíří se pěstování ranných zelenin a drobného ovoce pro trhy severní. Již po Novém roce a pak stále až do léta dováží se zeleniny texaské na sever, a přináší pěstitelům dobrý výtěžek. Cena pozemků je různá, závisící na jakosti, vzdálenosti od města a osazenosti krajiny. V okresích krajany hustěji obydlených prodávají se farmy od 20 do 60 dolarů za akr. V krajinách méně osazených jest cena od 10 do 25 dolarů

akr, a v krajinách suchopárnějších aneb vršitějších, hodící se spíše za pastviny, od 1 do 10 dolarů akr.

V *Oregonu* a ve *Washingtonu* jsou též české rolnické osady. Tyto státy jsou poněkud vzdálené a stěhování do nich spojeno je se značným vydáním. Oba tyto státy jsou dobrými státy hospodářskými, s mírným podnebím a dobrou půdou. Pro příliš silné lesy vyžaduje zde půda více práce ku svému vzdělání a vzdělaná půda je následkem toho drahou, totiž ze které lesy vyklizeny byly. Taková platí se 50 až 100 dolarů akr, kdežto nevzdělaná lesnatá půda prodává se po 10 až 25 dolarech akr s dobrým prodejným lesem a půda na kteréž les vykácen byl, má cenu 10 až 15 dolarů akr. Vedle obilin roste zde výborně též ovoce, mezi jiným i švestky, které ve východních státech se nedaří.

Kdo hodlá věnovati se farmaření aneb zabezpečiti si potřebnou k tomu půdu, učiní dobře, když dobře uváží to co svrchu je uvedeno, ovšem jen všeobecně a stručně, a dle toho co nejlépe se mu zamlouvati bude, zařídí kroky své při stěhování. Kterýkolivěk stát nejlépe se mu zamlouvá, do toho nechť zaměří, do některé z těch českých osad, jež v následujícím uvádíme a od krajanů zde usedlých dostane se mu ochotně porady a pomoci. Kdo hodlá hledati na farmě práci, zaměstnání neb výdělek, aneb pozemek k pronajmutí, učiní dobře, když takové hledati bude ve starých a velkých osadách. Kdo hledá pozemek ku koupi, nalezne z pravidla levnější ceny a více příležitostí v osadách menších a novějších. Je totiž pravidlem, že v osadách českých a po případě též německých, bývá půda dražší nežli v jiných. To má svou přirozenou příčinu. Přistěhovalci a zejména Češi a Němci mívají četnější rodiny, o jichž budoucnost se starají, a půdu, která k prodeji se v okolí nabízí, pro ně kupují. Jinak jest s Američany. Jejich rodiny bývají málo četné, a dítky když dorostou namnoze utíkají z farem do měst, tak že staří, když se hospodaření nabaží, farmy pak ku prodeji nabízí, často za nízkou poměrně cenu. V novějších osadách pak, které menšími jsou proto, že dosud není tolik osazeno, jest přirozeně více půdy ku koupi a proto levnější, třeba byla jinak právě tak dobrou a úrodnou, jako ta dražší v krajinách hustěji osazených.

Jedno chceme čtenářům věcí neznalých připomenouti, a to jest, že Amerika, ani ten daleký americký západ, není již více tou pustinou, jako byla před 50 aneb více léty. Všechny státy, které jsme v předcházejícím uvedli, mají hojně dráh a jiných komunikačních prostředků a všude jsou v blízkosti městečka neb města, v nichž všechny potřeby nakoupiti a vše co se vypěstuje aneb sklidí, odprodati lze. Všude se nalézají obecné školy, kostely a vše, co

civilizovaný člověk k životu potřebuje.

Indiáné.

Pojednání toto nebylo by úplným, kdybychom neučinili zmínku o Indiánech. Když Amerika objevena byla Kolumbem a jeho následovníky, byla ovšem osazena vesměs rudým plemenem. Počet tohoto praobyvatelstva byl v poměru rozsáhlosti země ovšem skrovný. Byl to lid kočovný, živící se hlavně lovem. Mezi jednotlivými kmeny se často válčilo. Po osazení se bělochů v Americe vykupována byla od nich půda ve velkých rozlohách, a obyčejně byli rudoši při tom skracováni a zároveň často jim bylo křivděno jednotlivými nesvědomitými osadníky, z čehož povstávaly spory a boje, jež zjednaly Indiánům pověst krvežíznivců. Jak množilo a šířilo se obyvatelstvo bílé, tak omezováni čím dále tím více a dál a dále na západ zatlačováni rudoši, až nyní úplně jsou omezeni na jisté, pro ně vyhražené krajiny, reservace, na kterých žijí v míru, pokoji a zahálce, částečně berouce důchody od vlády na základě smluv, jimiž postoupili svou půdu, kterou pak vláda zdarma rozdávala, částečně pak majíce příjem z pronajímání bělochům zbývající půdy. Kočování a lovy přestaly, neboť není již těch pralesů, ve kterých by bylo hojně zvěře rozmanité, není liduprázdných rozsáhlých planin, prérií, na kterých by se pásli miliony bůvolů (bisonů) a antilop a tak praobyvatel Ameriky není již tím divokým a krvežíznivým rudochem, jakým býval, nýbrž je po většině lenošivým zahálečem, který do sebe uzavřen a vzpomínaje na doby minulé, závistivě hledí na prospívání bílých vetřelců a nade vše cení jejich "ohnivou vodu," — kořalku, kterou však není dovoleno jim prodávati. Nepochybně že změna ve způsobu života měla osudný účinek na rudé plémě, neboť jest nepopíratelným, že ho ubývá, vymírá. Všech rudochů napočteno bylo při minulém censu, nehledě ku Alasce, 274,706 a sice v Arizoně 38,567, v Kalifornii 15,145, Colorado 962, Floridě 358, Idaho 3,604, Indiánské Territorii 85,408, Iowě 345, Kansasu 1,260, Michiganu 6,333, Minnesotě 9,139, Montaně 10,014, Nebrasce 3,630, Nevadě 5,458, New Mexiku 17,064, New Yorku 5,338, North Carolině 1,453, North Dakotě 8,341, Oklahomě 13,438, Oregonu 3,944, South Dakotě 19,528, Utah 2,058, Washingtonu 10,037, Wisconsinu 10,440, Wyomingu 1,659 a po různu 1,183.

ČESKÉ OSADY V AMERICE.

Mnoho-li je Čechů v Americe? To se nedá zcela určitě zjistiti. Poněkud měřítkem může nám býti všeobecné sčítání obyvatelstva, však to jest právě tak klamným, jako v Rakousku. Jest bez odporu zjiště-

no, že ve všech částích Čech a Rakouska, mimo ryze českých obcí, počet osob jichž "obcovací řeč" jest česká, udáván jest menší, nežli ve skutečnosti jest. Je známo, že ve Vídni nalézá se aspoň dvakráte tolik Čechů, lidí, kteří mluví českým jazykem, nežli úřední číslice součtu obyvatelstva vykazují a podobně děje se v Americe. Podle posledního sčítání obyvatelstva ve Spojených Státech r. 1900 bylo zde napočteno pouze 156,978 přistěhovalců z Čech, osob, jež byly v Čechách rozeny. Všech osob, jež měly českého otce napočteno bylo 353,583; těch, kdož měly českou matku, ale otce Američana aneb zde rodilého amerického Čecha, napočteno 10,774. Těch, kdož měli českou matku ale otce jinonárodovce, napočteno 12,-575. Tak tedy celkem napočteno bylo v Americe 376,932 lidí z české krve. Nejen po našem, nýbrž po všeobecném náhledu všech znalců nebyl toto celý počet Čechů, a lidí z české krve, kteří v Americe bydleli, an mnozí počítáni za Rakušany, jiní za Němce, buď na základě vlastního udání, aneb následkem nevědomosti spisovatelů censu. Jisto je, že mnozí bratří Moravané, ačkoliv národností jsou Čechové, nehlásili se zúmyslně ku své národnosti co Čechové, nýbrž dali se zapisovati podle rodné země co Moravané, a co tací pak počítáni jsou mezi Rakušany. Mnoho-li takových je, nesnadno zjistiti. Však že jest jich mnoho tisíc, o tom není pochybnosti. Toho důkazu podává nám ku př. Texas, kde veliká většina našinců jsou Moravané, a ačkoliv všeobecně má se za to, že Texas má tolik českého obyvatelstva jako Nebraska, jest-li ne více, census vykazuje málo více než polovici. Jest velice pravdě podobným, že v Texasu jedině 15 až 20 tisíc lidí české krve počítáno bylo za Rakušany a v celých Spojených Státech na 25,000 Moravanů, kteří udali Moravu za svou zemi rodnou, počítáno bylo za Rakušany. Mnozí tisícové z nevědomosti a z nedostatku citu národního dali se psáti přímo co Rakušané, kdežto jiní byli tak zapsáni z nevědomosti spisovatelů obyvatelstva Tak tedy lze s úplnou bezpečností míti za to, že při minulém censu bylo zde značně přes 400,000 lidí z české krve. Od té doby, za těch více než pět a půl roku, přibylo sem dojista přes 40,000 nových přistěhovalců (za minulý rok jedině 12,000), a připočteme-li přirozený přírůstek, tedy můžeme odhadnouti počet všech Čechů v Americe v nynější době přibližně na půl milionu.

Stěhování Čechů do Ameriky počalo při sklonku let čtyřicátých. Při sčítání obyvatelstva r. 1850 napočteno zde bylo pouze 946 "Rakušanů," z nichž dojista veliká většina byli Čechové, však počítáni za Rakušany, jelikož Rakousko bylo tenkrát absolutní monarchií. O de-

set roků později počítáno bylo zde již 25,061 Rakušanů. Roku 1870 poprvé čítáni Čechové zvláště a napočteno jich 40,289, kdežto Rakušanů napočteno 30,508 a mezi poslednějšími byli dojista již tehdy mnozí Moravané. Nyní nalezneme Čechy v každém z těch 45 států, a čtyř territorií, ačkoliv v některých z nich pouze jen v nepatrném počtu. Pokusíme se tuto o vypočítání, mnoho-li českého obyvatelstva je v každém z jednotlivých států, přidržujíce se rozdělení jaké učiněno je ve zprávě censu. Vodítkem co do počtu českého obyvatelstva bude nám ovšem počet uvedený v censu, který však dlužno třemi násobiti, abychom přibližně zjistili počet lidí české krve. K tomuto měřítku docspíváme z následující příčiny: — Všech přistěhovalců z Čech napočteno jak dříve praveno, 156,978. Ve skutečnosti přistěhovalci z Čech spolu s jejich dítkami a potomky čítají, jak jsme dříve uvedli, na půl milionu. Tak tedy, když násobíme číslo udané censem třemi, budeme míti přibližně počet českého obyvatelstva v tom kterém státě. Po případě budem v každém okresu uváděti v závorkách města, ve kterých neb kol nichž krajiné toho okresu usazeni jsou. Censovní zprávy rozdělují Spojené Státy na pět skupin a sice jak následuje:

1. Severní státy atlantické.

New York (zkráceně N. Y.) z této skupiny měl největší počet přistěhovalců a sice 16,347 (tedy asi 50,000 obyvatelů z české krve). Z těch bylo ve městě New Yorku 13,-870 (tedy přes 40,000). Další okresy s českým přistěhovalstvem jsou Queens (878) Suffolk (442), Kings (280) a Rockland (141). 35 okresů mělo méně než 100 přistěhovalců a ve 20 okresích nenalezeno Čechů.

Pennsylvania (zkr. Pa., neb Penn.) následovala po New Yorku se 3,368 (tedy celkem as 10,000). Nejvíce přistěhovalců měly okresy: Allegheny 1,152, (město Allegheny), Westmoreland 645, (Latrobe, Mt. Pleasant, Irwin a j.), Philadelphia 270, (Filadelfie), Northumberland 229; Fayette 207; Lehigh 116; Luzerne 102 (Wilkesbare). 37 okresů mají od jednoho do 91 přistěhovalců a ve 23 okresích nebylo Čechů.

New Jersey (N. J.) měl českých přistěhovalců 1,063, (tedy přes 3,000 Čechů), a sice v okresích: Essex 289 (hlavně v městě Newark), Hudson 226 (Jersey City), Bergen 176; 14 okresů mělo méně nežli 100 českých přistěhovalců a ve čtyřech okresích nejsou žádní.

Massachusetts (Mass.) měl r. 1900 810 přistěhovalců, tedy všeho lidu české krve asi 2,500 a sice v následujících okresích: Hampden 244 (m. Springfield), Franklin 133 (m. Northfield, Deerfield), Bristol 122 (m. New Bedford). Osm okresů mělo méně nežli 100 a tři okresy žádné Čechy.

Prvý český přistěhovalec do Ameriky, který vypuzen z vlasti po bitvě bělohorské, uchýlil se do Holandska a odtud roku 1633 do Ameriky, kde založil blíže Marylandu panství české — Bohemia Manor, — a pojmenoval řeku jím tekoucí "Českou řekou" — Bohemia River, — které jméno nese až do těchto dnů.

Connecticut (Conn.) čítal 493. přistěhovalých (tedy as 1,500 českého obyvatelstva). Okres Fairfield měl více nežli polovici všech Čechů, totiž 244 (m. New Britton, New Canaan); New Haven 63, Middlesex 58 (Clinton, Willington, East Haddam a j), Hartford 54; Tolland 48 a tři další nepatrně.

Rhode Island (R. I.) měl pouze 41 přistěhovalců, většinou v Providence.

Vermont (Vt.) čítal pouze 27 přistěhovalců.

Maine (Me.) čítal 16 českých přistěhovalců.

New Hampshire (N. H.) pouze 11 přistěhovalců.

V New Yorku zaměstnávají se namnoze doutníkářstvím a mimo toho snad všemi jinými řemesly. V *Pennsylvanii* zaměstnáni jsou v uhelných dolech, v železářských továrnách, ocelárnách atp. V *New Jersey* mají po většině zaměstnání jako v New Yorku. V *Massachusetts* zaměstnávají se doutníkářstvím a v přádelnách. V *Connecticut*, zejména v Middlesex Co., jsou většinou rolníci.

2. Severní státy střední.

Tato skupina států, počtem 12, leží západně od severních států atlantických až k úpatí Skalního pohoří. Jsou to hlavně státy zemědělské, avšak přes to zkvétá tu různý průmysl a hojné bohatství přírodní využitkuje se různými způsoby. V těchto státech žijí tři čtvrtiny všech českých přistěhovalců. Při censu napočteno bylo v těchto státech 118,833 rodilých Čechů, což násobeno třemi dá nám na 350,000 lidí české krve.

Illinois (Ill.) má ze všech států nejvíce českých přistěhovalců, a sice napočteno tu r. 1900 38,570 osob v Čechách rodilých a z těch v Chicagu 36,690, tedy přes 100,000 lidí české krve. Je tedy Chicago třetím největším českým městem, počítáme-li Prahu za první a Vídeň za druhé. Český živel v Chicagu zastoupen je ve všech oborech práce, zaměstnání a obchodu a průmysl je tu nejrozmanitější. Mimo Chicaga napočteno v okresu Will 391 (m. Braidwood); Grundy 348 (města Braceville, Coal City); Madison 243 (m. Collinsville, Edwardsville); St. Clair 170 (m. East St. Louis); McHenry 137 (Algonquin, Carry Sta.). 61 okresů má méně nežli 100, a ve 35 není Čechů.

Nebraska (Neb.) z této skupiny čítala v r. 1900 nejvíce Čechů po Illinois, a nejen to, nýbrž honosí se též největším procentem všeho cizorodého obyvatelstva, tak že je nejčeštějším státem Unie, neboť tu čeští přistěhovalci tvoří nad půl druhého procenta a obyvatelstvo české krve tvoří kol 4 procent veškerého obyvatelstva ve státu. V r. 1900 napočteno tu 16,138 českých přistěhovalců, což násobeno třemi vydá nám 50,000 českého obyvatelstva, a zdá se nám, že to jest ještě méně

nežli ve skutečnosti je. V jednotlivých okresích napočteny byly následující počty českých přistěhovalců, kteréž jak vícekráte připomenuto, dlužno násobiti třemi, abychom docílili skutečný počet českého lidu: Douglas 3,348 (m. Omaha, So. Omaha); Saline, 1,885 (m. Wilber, Crete); Colfax, 1,728 (m. Schuyler, Clarkson, Howells); Butler, 1,291 (m. Linwood, Abie, Bruno, David City, Brainard); Saunders, 1,178 (m. Prague, Weston, Wahoo, Morse Bluff); Knox, 567 (m. Verdigre, Niobrara); Filmore, 479 (m. Milligan); Pawnee 430 (Table Rock, Du Bois); Cuming 429 (West Point, Beemer); Dodge 380 (Dodge); Stanton 378 (m. Stanton, Clarkson); Valley 375 (m. Ord, Burwell); Howard 341 (m. St. Paul, Elba, Farwell); Lancaster 312 (m. Lincoln, Kramer, Haddam); Gage 268 (Odell, Barnston); Buffalo 246 (město Ravenna); Boyd 222 (Lynch, Spencer); Richardson 178 (Humboldt); Holt 161 (m. Atkinson); Madison 151 (m. Madison, Kalamazoo); Pierce 148 (m. Osmond, Pierce, Plainview); Cass 117 (m. Plattsmouth); Custer 105 (m. Comstock, Sargent); Sheridan 104 (Rushville, Hay Springs); Seward 102 (m. Bee, Utica). Pouze v osmi okresích není Čechů a v ostatních méně než 100 napočteno.

Ohio (O.) čítal 15,131 českých přistěhovalců (tedy skoro 50,000 lidí české krve). Veliká většina z těchto osazena je v městě Clevelandě, kdež napočteno 14,299 přistěhovalců z Čech. Pouze dva další okresy měly přes 100 českých přistěhovalců a sice Belmont 207 (m. Bellaire, Klee, Maynard, St. Clairsville) a Hamilton 101 (Cincinnati). Dalších 42 okresů má od 1 do 85 Čechů a ve 34 okresích neshledáno žádných Čechů.

Wisconsin (Wis.) byl nejprvnějším státem ve kterém se počali krajané usazovati na farmách, hned počátkem let padesátých. V r. 1900 napočteno tu 14,145 osob v Čechách rozených, tedy skoro o 1,000 méně nežli v Ohio, avšak lidí z české krve napočteno tu o 5,000 více nežli v Ohio a pouze jen o 1,000 méně než v Nebrasce, tak že Wisconsin má skoro tolik Čechů co Nebraska a sice v okresích jak následuje: Milwaukee 1806 (Milwaukee); Kewaunee 1737 (Kewaunee); Manitowoc 1666 (m. Manitowoc, Kellnersville); Racine 890 (m. Racine); Winnebago 573 (Oshkosh); Crawford 562 (Prairie du Chien, Eastman, Bridgeport); La Crosse 549 (La Crosse); Langlade 479 (Antigo); Chipeway 439 (Cadott); Grant 406 (Muscoda, Boscobel); Vernon 402 (Hillsboro); Marathon 369 (Mosinee); Shawano 344 (Leopolis, Shawano); Oconto 342 (Oconto); Brown 233 (Green Bay); Taylor 216 (Medford); Barron 210 (Haugen); Dane 204 (Madi-

son); Outagamie 189, Wood 189 (Milladore); Door 171 (Forestville); Iowa 171 (Highland); Adams 150 (Friendship, Beatrice); Pierce 150, Jackson 142 (Hatfield, Melrose); Richland 139 (Cazenovia, Yuba); Jefferson 135 (Watertown); Juneau 135 (Mauston, Necedah); Ashland 119 (Ashland, Odanah); Clark 111 (Dorchester); Marinette 105 (Peshtigo). Jenom tři okresy nevykazují Čechů, ostatní pak méně nežli 100.

Minnesota (Minn.) měla dle čítání r. 1900 11,147 osob v Čechách rozených (tedy as 35,000 českého obyvatelstva), v okresích následujících: Ramsey 1345 (St. Paul); Le Sueur 1072 (New Prague, Montgomery, Le Sueur Center); McLeod 1029 (Hutchinson, Glencoe, Silver Lake); Steele 808 (Owatonna, Blooming Prairie); Brown 791; Hennepin 737 (Minneapolis); Rice 662 (Faribault, Lonsdale, Wesely); Scott 541 (Jordan, New Prague, Belle Plaine); Jackson 454 (Jackson, Lakefield); Renville 444 (Olivia, Renville); Pine 395 (Beroun, Pine City, Willow River); Stearns 235 (Sauk Center, Melrose); Polk 233 (Angus, Sherak); Winona 227 (Winona); Freeborn 219 (Glenville, Hayward, Oakland); Douglas 159 (Alexandria); Redwood 138 (North Redwood, Milroy, Vesta); Todd 122 (Browerville, Philbrook); Wright 119 (Maple Lake, Monticello); Nicolette 109; Roseau 104 (Badger, Haug). Pouze v šesti okresích nenalezeni Češi, v ostatních pak mimo výše zmíněných pod 100 osob.

Iowa (Ia.) měla podle čítání 10,809 osob v Čechách rozených, tedy méně než Minnesota, však za to více osob z české krve, totiž zde rozených, což vysvětluje se tím, že Iowa má starších přistěhovalců a tedy více dorostu, neboť počali se tu Češi osazovat již počátkem let padesátých, kdežto v Minnesotě skoro o deset let později. Následující jsou hlavně okresy, v nichž Češi bydlí: Linn 3198 (Cedar Rapids); Johnson 1652 (m. Iowa City); Tama 1277 (Chelsea, Clutier, Elberon, Vining); Wineshiek 677 (Spillville, Ft. Atkinson); Howard 436 (Protivin, Cresco); Jones 377 (Oxford Junction); Washington 323 (Richmond, Riverside); Webster 223 (Fort Dodge); Benton 211 (Belleplaine); Worth 174 (Manly); Marshall 168 (Marshalltown); Hancock 162 (Hayfield, Garner); Cedar 121, Pocahontas 116 (Pocahontas). Jedenáct okresů má mezi 50 a 100 rodilých Čechů, 5 okresů nemá žádných, a ostatní od 1 do 43.

Missouri (Mo.) byl vedle New Yorku první ze států, na který zřetel obrácen byl přistěhovalci při samém počátku stěhování se. Cílem bylo město St. Louis a odtud pak teprve rozléval se proud přistěhovalců po Iowě, záp. Wisconsinu a později Minnesotě. R. 1900 napočteno

tu 3,453 osob v Čechách rozených a z těch v St. Louisu 2590. Však tam již vyrůstá třetí pokolení a přemnozí počítáni jsou za Američany, protože byli zde rozeni, ač někteří z nich dosud k Čechům se hlásí. Proto lze se vší jistotou počítati v St. Louisu přes 10,000 obyvatelstva českého rodu a původu. V r. 1900 nenapočteno v žádném jiném okresu mimo St. Louis do 100 českého obyvatelstva. V okresu Macon napočteno 90; v Lincoln 80 (Troy); Jefferson 79; Harrison 71 (Cainesville); Gasconade 57. V dalších 50 okresích napočteno 1 až 34 obyv. českého rodu, a v ostatních žádní.

V Kansusu (Kans.) napočteno r. 1900 přistěhovalců z Čech 3039 a celkem čítá se tu as 10,000 lidí českého rodu a původu. Největší počet bydlí v Ellsworth okresu, a sice 641 (Wilson, Black Wolf, Holyrood); v Republic okresu 609 (Cuba, Narka, Munden); Washington 168 (Hanover); Marion 144 (Lincolnville); Marshall 141 (Irving, Blue Rapids); Rawlins 111 (Atwood); Rush 110 (Timken). Menší osady jsou: v Lincoln okresu 83 (Sylvan Grove); Sumner 77 (Blackstone, Caldwell); Russell 65 (Luray); Decatur 63 (Oberlin, Jennings); Barton 60 (Olmitz); Rooks 58 (Zurich); Ottawa 54 (Ada); Jewell 52. Ve 30 okresích nenalezeno Čechů, v ostatních od 1 do 46.

Jižní Dakota (South Dakota, So. Dak.) jest jeden z nověji osazených států, který se počal osazovat teprve v letech sedmdesátých. Napočteno tam při censu 2320 osob z Čech rodilých a tedy asi 7000 lidu české krve. Největší počet napočten v první původní osadě Bon Homme okresu a sice 825 (Tyndall, Tabor, Scotland). Pak následují Yankton 396 (Yankton, Utica, Lesterville); Brulé 282 (Kimball, Eagle, Bendon); Charles Mix 248 (Wagner, Geddes). Osm okresů mělo 25 až 56 Čechů, ostatní méně a 12 okresů žádných.

Michigan (Mich.) čítal v r. 1900 2,160 přistěhovalých Čechů, tedy přes 6000 z českého rodu a původu. Nejvíce počítal okres Wayne, 640 (m. Detroit). Po něm následují Menominee 330 (Menominee); Grand Traverse 244 (Traverse City, Karlin); Saginaw 170 (East Saginaw); Leelanaw 147. Pět okresů mělo 49 až 81, ve 40 žilo 1 až 44 českých přistěhovalců, v ostatních Čechů nenalezeno.

Severní Dakota (North Dakota, No. Dak.) čítala v roce censu 1445 přistěhovalců z Čech, tedy asi 4,500 obyvatelů rodu a původu českého. Největší česká osada jest ve Walsh okresu, kdež napočteno 651 českých přistěhovalců (Conway, Lomice, Pisek, Praha, Veselyville); Richland 306 (Lidgerwood, Wahpeton, Wyndmere); Stark 212 (Dickinson). — Pět dalších okresů mělo 22 až 44, dalších 21 okresů od 1 do 18 a v 11 okresích nenalezeni žádní Češi.

Indiana (Ind.) měla pouze 526

českých přistěhovalců, tedy as 1500 osob českého původu a rodu. Nejvíce v okresu Starke 238 (North Judson, San Pierre); Lake 67 (Crown Point) a Pulaski 40. Ve 35 okresích žilo 1 až 22 českých přistěhovalců, v ostatních nenalezeno Čechů.

3. Jižní státy atlantické.

Celkem napočteno v této skupině pouze 3187 českých přistěhovalců a to hlavně ve dvou státech, Marylandu a Virginii.

V Marylandu (Md.) shledáno 2813 českých přistěhovalců, tedy as 9,000 českého obyvatelstva, z nichž více než čtyry pětiny v Baltimore, totiž 2321. V okresu Anne Arundel 347. Ve třech jiných okresích je 12 až 36 Čechů, v pěti 2 až 5 a ve 13 žádný.

Virginia (Va.) je jeden z bývalých otrokářských a staře osazených států; stěhování Čechů tam započalo teprvé počátkem minulého desítiletí a sice hlavně ze západu. V r. 1900 napočteno tam 271 přistěhovalců českých, tedy kol 800 lidí rodu a původu českého. Největší počet shledán v Prince George okresu a sice 168 (Disputanta). V Chesterfield 26 (m. Ettricks); Dinwiddie 24 (Petersburg); Hanover 21 (Goodall). Pouze 13 okresů mělo po 1 až 6 a ostatní žádných Čechů.

Delaware (Del.) měl 4, West Virginia 27, North Carolina 3, So. Carolina 14, Georgia 23 a Florida 20 českých přistěhovalců.

4. Jižní státy střední.

Z jižních států středních pouze Texas a Oklahoma jsou pozoruhodny svým českým přistěhovalstvem. Jak předem zmíněno, zdá se nepochybným, že *Texas* (Tex.) vyrovná se počtem svého českého přistěhovalstva Nebrasce a dojista Wisconsinu neb Minnesotě. Však z výkazů censovních není to patrným, jelikož velký počet tamnějších našinců dali se zapsati co Moravané. Census vykazuje pouze 9204 osob českého rodu a 23,812 dohromady s dítkami zde rozenými. Největší počet přistěhovalců vykazují okresy: Fayette 2203 (La Grange, Fayetteville, Elinger, Oldenburg, Amansville, Schulenburg, Praha); Lavaca 1835 (Hallettsville, Moravia, Shiner, Sweethome, Moulton, Novohrad); Austin 877 (Industry, Nelsonville, Sealy, Bleiblerville, Wallis); Burleson 594 (Šebesta, Frenštat, Nový Tábor, Lyon, Tunnis, Hogg); Williamson 405 (Granger, Taylor, Rices Crossing, Circleville, Corn Hill); McLennan 399 (West, Tours, Mart, Elk); Colorado 298 (Weimar, Nada, Shimek, Frelsburg, Pisek); Ellis 281 (Ennis); Milam 249 (Buckholts, Cameron); Brazos 223 (Smetana, College Station); Bell 210 (Cyclone, Holland, Temple); Wharton 202 (El Campo, Pierce); Bastrop 172 (Smithville, Kovář); Hill 126 (Abbott, Mount Calm); Dewitt 123 (Yoakum, Yorktown); Gonzales 116 (Dillworth, Nickle); Wal-

ler 105 (Holík, Sunnyside, Waller); Washington 87 (Wesley); Victoria 76 (Victoria); Franklin 69, Travis 68, Lee 64 (Dimebox); Harris 52. Další 63 okresy mají 1 až 36 Čechů, ostatní žádné.

Oklahoma (Okla.) čítala 1167 českých přistěhovalců, tedy na 4000 lidí české krve a to v okresích: Canadian 162 (Yukon, El Reno); Grant 158 (Renfrow, Medford); Oklahoma 155 (Oklahoma); Noble 147 (Perry); Garfield 126 (Garber, Edgewood); Lincoln 117 (Prague). Osm dalších okresů má 21 až 71, pět okresů 1 až 9, a čtyry žádné české přistěhovalce.

Arkansas (Ark.) vykazoval 281 českých přistěhovalců a to hlavně ve dvou osadách. V Prairie okresu 156 (Hazen) a Yell 90 (Dardanelle). Dvanáct okresů mělo 1 až 8 českých přistěhovalců a ostatní žádné.

V Kentucky (Ky.) čítalo se 52, v Tennessee 16, v Alabamě 31, Mississippi 13 a v Louisianě 30 osob v Čechách rozených.

5. *Západní státy.*

V celé západní polovici Spojených Států pro jejich hornatost a vysokou polohu žije jen skrovně obyvatelstva a mezi nimi jen nepatrně Čechů. Z celého toho počtu českých přistěhovalců bylo ve skupině západních států napočteno r. 1900 pouze 1826 osob v Čechách rozených a sice jak následuje:

V Californii (Cal.) napočteno 504 osob v Čechách rozených, většina z nich v San Francisco, po několika v San José, Gurneville, Los Angeles, a několika málo jiných míst.

Ve Washingtonu (Wash.) napočteno 396 českých přistěhovalců, v okresích: Pierce 86 (Tacoma); Lewis 71 (Chehalis); Spokane 33 (Spokane); Whitman 24; Pacific 20; Snohomish 19; Lincoln 18 (Odessa); Adams 17. Ve 20 okresích je 1 až 9, a v 6 žádný Čech.

V Colorado (Col.) napočteno 330 přistěhovalců z Čech a sice v okresu Arapahoe 97 (Denver); Huerfano 82; Pueblo 46; Boulder 17; Logan 16; Teller 11; ve 24 okresích 1 až 7; v ostatních žádní.

V Oregonu (Or.) čítalo se 231 přistěhovalců z Čech a sice v okresu Linn 70 (Scio); Multnomah 56 (Portland); Clackamas 39; Marion 14; Washington 11; Tillamook 10. Ve 13 okresích je 1 až 15, a ve 14 žádný Čech.

Montana (Mont.) měla v r. 1900 177 českých přistěhovalců, Wyoming 58, Nové Mexico 15, Arizona 16, Utah 13, Nevada 5, a Idaho 81.

V celém Soustátí tvoří Čechové, (míníme totiž přistěhovalce v Čechách rozené a sem přistěhovalé) průměrem 1.4 procenta všeho *cizorodého* obyvatelstva. V Nebrasce obnáší toto procento 7.06, v Oklahomě 5.0, v Texas 4.9, Illinois 3.3, Iowa 3.0, So. Dakota 2.6, Wisconsin 2.5, Ohio 2.3, Minnesota 2.2, Maryland 2.0, Kansas 1.9, a v Sev. Da-

kotě 1.5 proc. V sedmi státech severních Čechové tvoří více nežli jedno procento všeho obyvatelstva, a v dalších čtyrech, dvou severních a dvou jižních, víc než půl procenta. V Nebrasce je českých přistěhovalců nad 1.5 procenta všeho obyvatelstva a počítáme-li všechny osoby českého rodu a původu, obnáší to as 4 procenta.

Uvedli jsme již dříve v každém státu, které město největší počet Čechů má, však nebude na škodu uvésti 25 měst amerických, majících největší počet obyvatelstva českého. Ovšem uvedeme opět jenom číslice podle censu, a jak již vícekráte připomenuto, dlužno tyto při nejmenším násobiti třemi a počet takto nabytý vykazovati bude nám počet veškerého lidu českého rodu i původu. — 1. Chicago, 36,362; — 2. New York, 15,055; — 3. Cleveland, 13,599; — 4. St. Louis, 2,590; — 5. Baltimore, 2,321; — 6. Omaha, Neb., 2,170; — 7. Cedar Rapids, Iowa, 2,164; — 8. Milwaukee, Wis., 1,719; — 9. St. Paul, Minn., 1,343; — 10. So. Omaha, Nebr., 1,113; — 11. Allegheny, Pa., 757; — 12. Detroit, Mich., 612; 13. Oshkosh, Wis., 561; — 14. Racine, Wis. 554; — 15. La Crosse, Wis., 477; — 16. Minneapolis, Minn., 385; — 17. Philadelphia, Pa., 270; — 18. Newark, N. J., 213; — 19. San Francisco, Cal., 197; — 20. Bridgeport, Conn., 183; — 21. Lincoln, Nebr., 125; — 22. Saginaw, Mich., 116; — 23. New Bedford, Mass., 110. — 24. Cincinnati, Ohio, 94; — 25. Boston, Mass., 93.

V poměru ku celkovému počtu ostatního obyvatelstva nejčeštější jsou Cedar Rapids, Iowa, kde Čechové tvoří nad 20 procent všeho obyvatelstva. Pak následuje So. Omaha, Nebr., s 9, Cleveland, O., s 8, Chicago s 5, La Crosse Racine a Omaha se 4.5 a Oshkosh Wis., se 4 procenty.

Okresy, ve kterých Čechové tvoří nadpoloviční většinu všech přistěhovalců (ne všeho obyvatelstva, nýbrž pouze přistěhovalého), jsou okresy Colfax a Saline v Nebrasce a sice v prvnějším 55.4 a v druhém 52.3 procent všech přistěhovalců. Nad 20 procent Čechů mezi přistěhovalci čítají pak ještě okresy: Butler v Nebrasce 44.5, Johnson v Iowě 43.1, Burleson v Texas 40, Kewaunee, Wis. 39, Lavaca Tex. 36.7, Ellsworth, Kans. 36.3, Tama, Ia. 31.8, Fayette Tex. 31.7, Bonhomme So. Dakota 30.1, Brulé, So. Dak. 28, Austin, Tex. 27. Lesueur, Minn. 24.6, Saunders, Nebr. 21.6, Noble, Okla. 21, Knox, Nebr. 20.3, Steele a McLeod, Minn. po 20 procentech.

ČESKÉ ČASOPISY V AMERICE.

V Americe vydává se značný počet časopisů českých, a uvádíme tuto ty hlavní, ač možno, že některé nepatrnější opomenuty:

V New Yorku.

New Yorské Listy, denník, s nedělním vydáním.

Hlas Lidu, denník, s nedělním vydáním.

Česko-Slovanský Svět, týdenník (evang.)

Sokolská Besídka, měsíčník sokolský (soc.-děl.)

Baltimore, Maryland.

Baltimorské Noviny, týdenník.

Pittsburg, Pa.

Křesťanské Listy, týdenník (ev.).

Cleveland, Ohio.

Američan, denník.

Volnost, denník.

Dennice Novověku, týdenník.

Chicago.

Svornost, denník, s dvojtýdníkem "Amerikán" pro venkov a nedělním "Duchem Času".

Hlasatel, denník s dvojtýdním vydáním pro venkov.

Spravedlnost, denník (soc.) s týdenním vydáním pro venkov.

Národ, denník, (katol.), s dvojtýdním vydáním "Katolík" pro venkov.

Rozhledy, týdenník.

Ženské Listy, týdenník.

Křesťanský Posel, týdenník (ev.).

Hospodářské Listy, dvoutýdník.

Sokol Americký, měsíčník sokolský.

Borec, měsíčník sokolský.

Svobodná Škola, měsíčník.

Svojan, měsíčník.

Přítel dítek (katol.)

Wisconsin.

Racine. — Slavie, dvojtýdník se zábavníkem "Rodina" týdně.

Milwaukee. — Domácnost, týdenník.

Milwaukee. — Rovnost, týdenník.

Milwaukee. — Orgán Jednoty Č. S. P. S., měsíčník.

Kewaunee. — Kewaunské Listy.

La Crosse. — Vlastenec, týdenník (katol.).

St. Paul, Minn.

Minnesotské Noviny, týdenník (vydávaný Národní Tiskárnou v Omaze).

Cedar Rapids, Ia.

Slovan Americký, dvojtýdník.

Iowský Věstník, denní vydání Svornosti z Chicaga.

Nebraska.

Omaha. — Osvěta Americká, týdenník.

Omaha. — Pokrok Západu, týdenník.

Omaha. — Hospodář, dvoutýdník.

Omaha. — Bratrský Věstník, měsíčník podpůrné Západní Česko-Bratrské Jednoty.

Schuyler. — Český Obzor, týdenník (vydávaný Národní Tiskárnou v Omaze.)

Wilber. — Wilberské Listy, týdenník (vydávaný Národní Tiskárnou v Omaze.)

Clarkson. — Domácí Noviny, týdenník.

Wilson, Kans.

Kansaské Rozhledy, týdenník (vydávaný Národní Tiskárnou v Omaze.)

St. Louis, Mo.

Hlas, týdenník (katol.)
St. Louiské Listy, týdenník.

Texas.

La Grange. — Svoboda, týdenník.
Hallettsville. — Nový Domov, týdenník.
Hallettsville. — Obzor, dvoutýdník.

Oklahoma, Okla. Ter.

Český Oklahoman, týdenník.

ČESKÉ SPOLKY V AMERICE.

Spolkový život jest v Americe dosti čilým a je zde spolků různých právě tak jako v Čechách, — zda-li ne poměrně četněji, — národních, sokolských, pěveckých, podpůrných atd. Převahu mají však rozhodně podpůrné Jednoty s pojištěním na život. — Takovým Jednotám platí se jisté měsíční příspěvky, za které jsou členové oprávněni v pádu úmrtí ku pojištění pro své rodiny v obnosech 250 až 2,000 dolarů, nejobyčejněji na 1,000 dolarů. Uvádíme tuto hlavní jednoty a spolky, pomíjejíce úplně všeliké různé místní spolky, jež v jednoty spojeny nejsou.

PODPŮRNÉ JEDNOTY.

Česko-Slovanský Podpůrný Spolek (Č. S. P. S.) jest nejstarší a největší jednotou toho druhu. Čítá přes 15,000 členů združených ve 216 sborů. Největší počet členů je v Illinois, hlavně v Chicagu, 5,000, v New Yorku a Ohio po 2,500. Ve všech státech Čechy obývaných jest více méně sborů.

Západní Česko-Bratrská Jednota (Z. Č. B. J.) jest nejmladší (pouze 8½ roku trvající), ale po Č. S. P. S. nejsilnější jednotou, neboť čítá přes 10,000 členů, združených ve 155 sborech. Největší počet, skoro polovice veškerého členstva, je v Nebrasce.

Česko-Slovanská Bratrská Jednota (Č. S. B P. J.), má přes 3,000 členů ve více než 50 sborech.

Česko-Slovanská Dělnická Podporující Jednota (Č. S. D. P. J.) má ve 20 sborech skoro 2,000 členů, většinou v Minnesotě.

Česko-Slovanská Podporující Texaská Jednota (Č. S. P. T. J.) má as 2,500 členů v asi 50 sborech, omezujíc působení své na Texas.

Česko-Slovanští Rytíři a Dámy, asi 3,000 členů v 50 "ložích."

Jednota Táboritů asi 1,200 členů ve 20 ložích.

První Ústřední Katolická Jednota s asi 10,000 členů.

Katolický Dělník s asi 3,000 členů.

Západní Česko-Katolická Jednota s asi 2,500 členů.

Česko-Římsko-Katolická Podpo-

rující Jednota v Cleveland s asi 1,000 členů.

Česko-Římsko-Katolická Ústřední Jednota ve Wisconsině s asi 1,200 členů.

Katolická Jednota Texaská s asi 750 členů.

Je tedy v těchto jednotách združeno přes 50,000 Čechů.

PODPŮRNÉ JEDNOTY ŽENSKÉ.

Jednota Českých Dam (J. Č. D.) se 14,000 členkyň ve 130 sborech.

Ústřední Jednota Žen Amerických asi 10,000 členkyň (katolická.)

Sesterská Podporující Jednota (S. P. J.) s asi 5,000 členkyň v 60 sborech.

Chicagská Jednota Českých Dam asi 1,000 členkyň v 11 sborech.

Združení Česko-Amerických Dam asi 3,000 členkyň v 21 sborech.

SOKOLSKÉ JEDNOTY.

Národní Jednota Sokolská s asi 50 místními jednotami mužskými a 10 ženskými čítá kol 5,000 členů.

Česko-Slovanská Sokolská Župa Fuegner-Tyršova má as 8 místních jednot s pěti dámskými odbory, celkem blíže 1,000 členů.

Dělnicko-Americký Sokol s asi 500 členy ve pěti místních sborech.

Menší jednoty a jednotlivé místní spolky a sbory tuto nevypočítáváme, aniž české lože neb sbory jednot cizojazyčných.

ČESKÉ KOSTELY KATOLICKÉ.

Colorado: Pueblo.

Illinois: Chicago (9).

Indiana: San Pierre, North Judson.

Iowa: Belleplaine, Calmar, Cedar Rapids, Chelsea, Clutier, Duncan, Fairfax, Fort Atkinson, Garner, Iowa City, Little Turkey, Newport, Oxford Junction, Pocahontas, Protivin, Prairieburg, Solon, Spilville, Vining.

Kansas: Atwood, Cleburne, Cuba, Hanover, Marrack, Olmitz, Ottawa, Pilsen, Wilson.

Maryland: Baltimore.

Michigan: Detroit, East Jordan.

Minnesota: Belgrade, Beroun, Heidelberg, Jackson, Lonsdale, Lucan, Minneapolis (2), Montgomery, New Prague, Olivia, Owatonna, Pine City, Silver Lake, Summerset, St. Paul, Tabor, Wesely, Winona.

Missouri: Karlin, Rock Creek, St. Louis (2).

Nebraska: Abie, Brainard, Bruno, Clarkson, Crete, Dodge, Dry Creek, Geranium, Heun, Howells, Lawrence, Linwood, Milligan, Omaha, Plasi, Plattsmouth, Prague, Ravenna, So. Omaha, Spencer, St. Paul, Verdigre, Wahoo, Weston, Wilber.

New York: New York (2).

No. Dakota: Dickinson, Lidgerwood, Pisek, Veselyville, Wahpeton.

Ohio: Cleveland (5), Marblehead.

Oklahoma: Hennessey, Prague, Yukon.

Pennsylvania: Allegheny.

So. Dakota: Bendon, Geddes, Lakeport, Lesterville, Scotland, Tabor, Tyndall, Vodňany, Wagner.

Texas: Amansville, Bluff, Bryan, Cameron, Dubina, Ennis, Elinger, Fayetteville, Frelsburg, Frenštat, Granger, Hallettsville, Industry, Marack, Moulton, Nada, Praha, Sealy, Shiner, St. John, Taylor, Weimar, West, Yoakum.

Wisconsin: Algoma, Antigo, Carlton, Casco, Eastman, Francis Creek, Hillsboro, Kellnersville, Kewaunee, Kosuth, Krok, LaCrosse, Milwaukee (2), Muscoda, Norman, Pilsen, Prarie du Chien, Racine, Reedsville, Slovan, Stangleville, Tisch Mills, Yuba.

EVANGELICKÉ KOSTELY A CÍRKVE.

Presbyterní.

Iowa: Cedar Rapids, Saratoga.

Kansas: Cleburne, Cuba, Munden.

Maryland: Baltimore.

Minnesota: Hopkins, Tabor, New Prague.

Nebraska: Clarkson, Omaha, So. Omaha, Prague, Wahoo.

New York: New York.

Pensylvania: Allegheny.

So. Dakota: Tyndall, Eagle.

Texas: Sealy, Fayetteville, Smithville.

Wisconsin: Racine, Cobb, Muscoda.

Reformované.

Chicago, Ill. a Cleveland, Ohio.

Neodvislé reformované.

Ely, Iowa; Silver Lake, Minn.; Chatfield, Minn.; Prague, Nebr.

Kongregační.

Cleveland (3); Chicago; St. Louis, Mo.; Milwaukee, Wis.; St. Paul, Minn.; Vining, Ia.; Silver Lake Minn.; Crete, Neb.; Begonia, Va.

Methodistské.

Baltimore, Md.; Mt. Pleasant, Pa.; Cleveland, Ohio; Chicago (4); Muscoda, Wis.; Cedar Rapids, Ia.

Baptistské.

Chicago (2); Wilson, Kans.; Detroit, Mich.; Creighton, Pa.; Pound, Wis.

Evangelická jednota Česko-Moravských Bratří v Texasu.

Wesley, Fayetteville, Industry, Shiner, Ocker, Smithville, Wallis, Ennis, West, Granger, Taylor, Dimebox, Šebesta, Rovenna.

